

BURGEMEESTER

98

NEDERLANDS GENOOTSCHAP VAN BURGEMEESTERS | JAARGANG 26, MEI 2021

Ellen Nauta

‘Ik voelde me als een waterkering’

Korpschef Henk van Essen, 30 jaar partner van burgemeesters

Noodklok kwetsbare wijken

De blinde vlek van de politiek

Nederlands
Genootschap
van Burgemeesters

8

Blinde vlek van de politiek

10

Korpschef Henk van Essen

18

Terugblik Digitale 'Lochem'

32

360 graden feedback

35

Nieuwe collega

COLOFON

Jaargang 26, nummer 98, april/mei 2021 | verschijnt 3 keer per jaar | **Redactieleden** Mieke Baltus, Titia Crossen, Maarten Houben, Ellen van Selm en Joost van Oostrum | **Eindredactie** Hilde Westera, Reineke Ponsioen | **Fotografie** cover gemeente Hof van Twente | *achterkant* Ruben Hamberg, Annemoon van Hemel | **Opmaak** OntwerpKeuken | **Redactieadres** Nederlands Genootschap van Burgemeesters Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag | Tel: (070) 373 83 83 e-mail: info@burgemeesters.nl

Het Burgemeestersblad is mede mogelijk door een bijdrage van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

26

Lokale ombudsfunctie

4 **Het is een hele slechte film**
Hack van Hof van Twente

7 **Het wordt een mooie zomer**
Column NGB-voorzitter Liesbeth Spies

14 **Investeer in lokale journalistiek**
Expertiseteam vitalisering lokale journalistiek

17 **Opstand in de polder**
Bert Blase

22 **Bestuurlijke werkelijkheid van de burgemeester**
Frank Weerwind

24 **Enquête**
Eén jaar corona door de ogen van de burgemeester

29 **Memoires van Jaap van der Linde**

30 **Professionalisering**
NGB-Collegetoer #1

36 **Najaarscongres 2021**

VOORWOORD

Wijsheid komt met de jaren

Het is vrijdag 3 januari 2020 als ik aan een mooi gedekte eettafel koffie met warme melk zit te drinken met twee oudere, grijze heren, van 77 en 66 jaar. De eerste sneeuwkllokjes komen uit de grond. De oude tafelklok loopt een beetje achter. Er heerst een bijna serene rust die past bij het nieuwe jaar dat net is begonnen. U denkt mogelijk dat ik op bezoek ben bij een ouder gepensioneerd paar, ergens in een of andere aanleunwoning. Maar niets is minder waar. Ik zit in de met kunst en boeken 'behangen' Haagse huiskamer van Herman Tjeenk Willink, samen met onze vicevoorzitter Pieter Broertjes. We maken onze NGB-podcast over de democratische rechtsstraat anno 2020. Tjeenk Willink heeft net een boek uitgebracht van een omvang die de titel 'Groter denken, kleiner doen' volkomen recht doet. Tjeenk Willink stelt dat het al jaren slecht gesteld is met onze democratische rechtsstaat. Hij heeft het zelfs over betonrot. Volgens Herman Tjeenk Willink is onze democratische rechtsorde geen staatkundig organisatie-model, maar een normatief concept, dat steeds weer opnieuw vorm krijgt. Het nadenken hierover is volgens hem de laatste decennia ernstig verwaarloosd.

Onze eerste podcast (o.a. te vinden op Spotify) maakt sinds enkele dagen een 'revival' door, sinds Tjeenk Willink de vijfde verkenner van de formatie is in korte tijd. Veel mensen, mijzelf inbegrepen, knikten instemmend toen 'good old Herman', inmiddels 79 jaar, de bijna onmogelijke taak van verkenner op zich nam. Opvallend is dat Tjeenk Willink het 'armoe' vond dat we in dit land bij een gepensioneerde 79-jarige moesten uitkomen om orde te scheppen in de formatiechoas. Ik kan zijn zelfspot wel waarderen, maar ben het er toch niet mee eens. Waarom vinden we het in Nederland zo lastig om ouderen met - per definitie - veel (levens)ervaring op waarde te schatten? Leeftijd boven de 60 is ons land bijna altijd een diskwalificatie, een minpunt. Wat dat betreft kunnen we echt een voorbeeld nemen aan andere landen, waar er met meer respect en waardering over ouderen wordt gesproken. Verenigde Staten, Japan, China.

Enfin, terug naar HTW. Ik heb onze eerst podcast natuurlijk nog een keer nageluisterd. Je moet goed naar hem luisteren, want elk woord van Herman Tjeenk Willink is afgewogen en doordacht. Wetende wat er sinds de opnames in die serene Haagse huiskamer is gebeurd in ons land, lijken zijn woorden bijna profetisch. We zagen het toen gewoon niet. Waarschijnlijk waren we daar nog te jong voor. Want wijsheid komt met de jaren.

Hilde Westera

Directeur Nederlands Genootschap van Burgemeesters

ELLEN NAUTA OVER DE HACK DIE HOF VAN TWENTE VOLLEDIG PLATLEGDE

‘HET IS EEN HELE SLECHTE FILM DIE ZICH VOOR JE OGEN AFSPEELT’

Op 1 december 2020 gebeurt in **Hof van Twente** dat wat je geen enkele collega toewenst. Een hack legt de volledige ICT van de gemeente plat. Bijna alle bestanden zijn weg. Ellen Nauta is acht jaar burgemeester in Hof van Twente, en is ook acht jaar persoonlijk archief kwijt. ‘Ik vaar volledig op m’n geheugen’, zegt ze zelf. Inmiddels is het maanden na de hack, maar het eind is nog niet in zicht. Voor de zomer (van dit jaar) moet de basisinfrastructuur weer staan, de rest volgt in de jaren erna. Een impressie van een burgemeester in (dubbele) crisistijd.

Interview | Joost Keemink en Hilde Westera, NGB

Wanneer drong het tot je door dat het écht mis was?

‘Burgemeester, dit is geen technische storing, we zijn gehackt’. Het klinkt als een filmscenario en zo voelde het ook. Ik dacht, waar zijn we in godsnaam in beland? Je gaat als burgemeester automatisch in de crisisstand, want daar ben je op getraind. Ik belde direct

met Enschede, want mogelijk had de hack heel Twente getroffen, en met de collega in Lochem. Sebastiaan van ’t Erve, burgemeester van Lochem, werd in juni 2019 getroffen door een hack en sindsdien loopt hij het stof uit z’n schoenen om aandacht en bewustwording te creëren voor digitale veiligheid. Hij was een roepende in de woestijn,

maar heeft mij er nu als collega bij. We zijn met z’n tweeën zendelingen geworden.

Hoe heb je gehandeld in de eerste dagen?

De eerste dagen was het chaos, iedereen buitelt over elkaar heen. Je schakelt op te veel borden tegelijk. Ik dacht, dit ga ik niet volhouden! Na twee

'Digitale veiligheid is chef sache'

slechte nachten ben ik opgeschaald naar GRIP 3 en werd er een operationeel leider vanuit de veiligheidsregio ingevlogen. Met het beleidsteam kon de crisis met strakke regie worden aangepakt. Burgemeester, operationeel leider en gemeentesecretaris vormden samen een nieuw soort driehoek. Ook een wethouder nam plaats in het beleidsteam. Niet alleen om een extra paar 'ogen' te creëren, maar ook om de vervanging zeker te stellen, voor het geval ik als burgemeester zou uitvallen door corona.

Je bent als burgemeester in de lead van de crisis, maar ook 'slachtoffer' tegelijk'. Hoe heb je het hoofd boven water gehouden?

Ik heb een oud-burgemeester gebeld en gezegd "Help, ik verzuip!". Deze 'barmhartige Samaritaan', (waarvan de naam onvermeld blijft) heeft me gedurende al die weken op de achtergrond gesteund en geadviseerd. Normaal ben ik van het overleg en de

'We zijn met z'n tweeën zendelingen geworden'

consensus, maar nu moest ik tegen m'n natuur in als een generaal optreden. Toen die knop om was, kwam er rust. Niet alleen bij mijzelf, ook bij de mensen om me heen.

Wat opvalt in het verhaal van Ellen is dat zij heel bewust de 'tegendruk' organiseerde. Niet alleen door de oud-collega op de achtergrond en de wethouder in het beleidsteam, maar ook door de inzet van meerdere externe denkers en adviseurs, van Ira Helsloot (hoogleraar Besturen van Veiligheid) tot Marco Zannoni (COT).

Wat heb je gemist in dit proces?

Ik miste zo'n 'sticker' die vroeger op de geiser zat: 'Bij gaslucht, bel ...'.

We zijn gewoon gaan bellen, met de Autoriteit Persoonsgegevens, de minister, de CdK, de Informatiebeveiligingsdienst van de VNG (IBD). Ik dacht met het bellen van de IBD dat de hulptroepen in 'no-time' voor de deur zouden staan, maar dat bleek niet het geval. De IBD vliegt geen mensen in, maar geeft vooral advies. De gemeente en IBD hebben de verwachtingen later in het proces over en weer goed uitgesproken. En de gemiste 'sticker' met noodnummers wordt alsnog gemaakt. Ook heeft de IBD gezorgd dat er voor langere tijd een ervaren ICT'er vanuit de gemeente Rotterdam werd ingevlogen. Ook Enschede heeft ondersteuning uitgeleend. Twente stond voor ons klaar!

De hackers wilden losgeld. Heb je ooit overwogen dat te betalen?

Je eerste, principiële reactie is: 'we betalen nooit losgeld!' Maar je bent het aan de samenleving verplicht om er wel over na te denken. Wat zijn de gevolgen

'Ik voelde me als een waterkering. Als we hadden betaald, zouden we de sluizen openzetten, ook naar andere gemeenten.'

als je niet betaalt? Als we wel betalen en we krijgen alle gegevens weer terug, zijn we dan niet goedkoper uit? Krijg je überhaupt de gegevens wel terug als je betaalt? En wat als er een kopie van de bestanden is gemaakt?' Alles overwegende en iedereen gehoord hebben, heeft het college besloten om geen losgeld te betalen. Zelfs al was het losgeld 1 euro geweest, hadden we niet betaald. Ik voelde me als een waterkering. Als we hadden betaald, zouden we de sluizen openzetten, ook naar andere gemeenten. Dan was er geen weg meer terug.

Hoe heb je in deze crisis de raad aangehaakt gehouden?

Het was heel moeilijk voor de raad om hun rol te bepalen in deze onzekere, nerveuze situatie. En dan was het ook nog eens coronatijd, waardoor alle communicatie en afstemming ook nog digitaal moest plaatsvinden. De raad op de juiste wijze aangehaakt houden was een must, niet alleen vanwege de impact op de gehele organisatie en de samenleving, ook vanwege het budgetrecht (losgeld). Ik heb de raad gevraagd: 'Geef mij ruimte en ga om ons heen staan'. En dat hebben ze gedaan. Echt bijzonder!

Komt er iets substantieels op gang bij andere gemeenten, bij het Rijk en andere instanties naar aanleiding van jullie ervaring?

Het antwoord van Ellen is een eenduidig 'nee'. Het gevoel van urgentie is er niet. Het kost enorm veel moeite om dit probleem voor het voetlicht te brengen. ICT en de bijbehorende controles en audits staan echt nog in de kinderschoenen. Daarom voer niet alleen ik, maar ook de gemeentesecretaris veel gesprekken met gemeenten, collega's en veiligheidsregio's en vertellen we onze ervaringen.

Wat geef je je collega-burgemeesters mee?

Digitale veiligheid is 'chef sache'. Laat je informeren, stel vragen, vraag door.

En train in je veiligheidsregio op dit scenario! Ook in Hof van Twente dachten we dat we veel zaken goed geregeld hadden en dat hadden we volgens de experts ook. Maar toch ging het mis. Ook binnen het NGB moeten we dit onderwerp op de agenda houden, en benoemen in de opleidingen. Als lid van de commissie Professionalisering adviseer ik om ook andere 'deskundigen' aan het woord te laten. Waarom geen actuele tafel organiseren met een ethisch hacker of een andere 'insider'?

Hoe reageerden de inwoners?

De inwoners hebben er gelukkig niet veel van gemerkt. Na een paar dagen konden we met veel improviseerwerk de basisdiensten weer laten draaien. De reacties van de mensen op straat waren nuchter en steunend: 'Goed dat u geen losgeld heeft betaald, burgemeester!'. Gelukkig zijn er ook geen persoonsgegevens openbaar geworden. Dat scheelt.

Hoe is het nu met jou?

Ik sta nog steeds in de crisistand. Om te ontspannen loop ik met Frits, de hond. Als ik die zorgeloze hondenogen zie, relativeert dat enorm... ■

Kort na dit interview verschenen twee rapporten op verzoek van de gemeente, een forensisch rapport van het NFIR en één van voormalig onderzoeksjournalist Brenno de Winter. De gemeente had eerder ook zelf onderzoek gedaan. Uit de rapporten blijkt dat ondanks de noodzakelijke audits en een recente penetratietest toegang tot het systeem mogelijk bleek voor de criminelen. De criminelen verschaften zich toegang door middel van een 'brute force aanval', vele duizenden inlogpogingen achter elkaar. Die toegang werd vergemakkelijkt door een wijziging in de firewall en een gemakkelijk te raden wachtwoord. Door te weinig compartimentering van de data konden de criminelen diep in de systemen doordringen en daar een grote hoeveelheid data van de gemeente ontoegankelijk maken of wissen. De rapporten van NFIR en De Winter laten zien dat er een kloof was tussen de veiligheid van het systeem zoals deze beleefd werd door de gemeente en de daadwerkelijke technische situatie. Eerdere audits en tests, op verzoek van de gemeente uitgevoerd door externe bedrijven en instellingen, gaven het gemeentebestuur geen signalen dat er iets serieus mis was met de beveiliging. Er was sprake van een relatie gebaseerd op onderling vertrouwen en daarbinnen rolonduidelijkheid tussen de gemeente en de externe partij die het beheer en de beveiliging regelde. Deze samenloop van omstandigheden maakte dat de gemeente onbewust kwetsbaar bleek voor de aanval.

Het wordt een mooie zomer!

‘Juist de coronacrisis laat zien dat je nu niets moet veranderen aan de positie van de burgemeester’

Deze dagen ben ik aan het puzzelen hoe we de lintjesregen voor het tweede jaar op rij voor de 21 te decoreren inwoners van onze gemeente een mooie en onvergetelijke gebeurtenis kunnen laten zijn. Als u dit leest hebben we daar allemaal op onze manier invulling aan gegeven.

Als het allemaal een beetje mee zit, wordt er bij het verschijnen van dit blad volop gevaccineerd en hebben we ongetwijfeld nog pittige discussies over de afbouw van de maatregelen. Juist als er steeds meer kan, wordt het verzet van wat nog niet kan harder en misschien zelfs grimmiger. Het is belangrijk dat we dit thema, maatschappelijke onrust niet laten rusten als we straks van de belangrijkste beperkingen af zijn. Maatschappelijke onrust, complotdenken, desinformatie het zijn allemaal verschijningsvormen van een veenbrand die woedt en die op tal van manieren als onvrede naar buiten komt. Alleen repressief optreden, hoe noodzakelijk ook, is niet genoeg. We moeten wat fundamenteeler op zoek naar de achtergronden en motieven om goed aangesloten te zijn en blijven op datgene wat soms onzichtbaar in veel gemeenschappen aan de hand is. We doen daar als NGB graag actief in mee.

Het is lastig vooruitkijken ten aanzien van de formatie. Het is verleidelijk allerlei voorspellingen te doen. De eerste weken hebben het vertrouwen in onze democratie in elk geval geen goed gedaan. Het gaat over poppetjes en vrijwel niet over wat er in ons land moet gebeuren.

Wat gaat de paragraaf over het binnenlands bestuur voor het nieuwe regeerakkoord ons brengen? In de campagne is het geen thema geweest. Als NGB willen we in elk geval voorkomen dat het rapport ‘Te veel van het goede?’ in de tassen van de onderhandelaars terecht komt. Ik blijf mij verwonderen over de (flinterdunne) analyse en denkrichtingen in dit rapport. Het is waar dat gemeenten te snel te veel taken overgeheveld hebben gekregen zonder de benodigde financiën om dat ook goed te kunnen doen. Het is waar dat er meer onervaren wethouders zijn en dat raden versplinteren. Maar waarom er dan aan het takenpakket van de burgemeester gesleuteld moet worden of aan de aanstellingswijze is mij niet duidelijk geworden....

Sterker nog, juist die burgemeesters functioneren, volgens het rapport, in alle hectiek van het lokale bestuur heel behoorlijk. Of zoals Beatrice de Graaf het tijdens onze digitale ‘Lochemconferenties’ stelde: juist de coronacrisis laat zien dat je nu niets moet veranderen aan de positie van de burgemeester.

En opnieuw, het lokale openbaar bestuur verdient het om in zijn totaliteit beschouwd te worden. Trek er niet één functionaris uit zonder de positie van alle andere betrokkenen goed doordacht te hebben.

Als we dit kunnen verzilveren in een nieuw regeerakkoord en als we dan ook (bijna) allemaal gevaccineerd zijn, dan wordt het een mooie zomer. Precies zoals het kabinet ons bij monde van Hugo de Jonge beloofde. En weet u waar ik me nu al op verheug? Op dat najaarscongres in Veenendaal waar we elkaar ‘echt’ kunnen ontmoeten: het wordt een mooie (na)zomer!

Liesbeth Spies | voorzitter Nederlands Genootschap van Burgemeesters

BURGEMEESTERS LUIDEN NOODKLOK OVER KWETSBARE WIJKEN

BLINDE VLEK VAN DE POLITIEK

Burgemeesters van vijftien gemeenten vrezen dat de coronacrisis de **tweedeling** tussen welvarende en kwetsbare mensen in de maatschappij verdiept. Zij pleiten daarom voor een deltaplan voor kwetsbare wijken. 'In één van de rijkste landen ter wereld ervaart een miljoen mensen het leven als een last. Dat is onacceptabel'.

Tekst | Jelle van der Meulen

Dit artikel is eerder gepubliceerd in het magazine Publiek Denken in samenwerking met NGB

Iedere crisis is anders, maar één ding blijkt steevast hetzelfde: de meest kwetsbaren in de samenleving krijgen de hardste klappen te verduren. Dat was zo ten tijde van de oliecrisis in de jaren tachtig, het gold voor de bankencrisis in 2008 en het is opnieuw het geval tijdens de coronacrisis. 'Corona verergert de al langer bestaande fundamentele problemen, gebreken en achterstanden,' zegt Ahmed Marcouch, burgemeester van Arnhem. 'Mensen raken hun baan kwijt, kinderen lopen onderwijsachterstanden op, er is verloedering van de leefbaarheid en de criminaliteit neemt toe. Het is een opeenstapeling van crises, die vooral mensen in kwetsbare wijken hard raakt.' In het manifest Kom op voor de meest kwetsbare gebieden hebben vijftien burgemeesters, onder wie Marcouch, het kabinet vorig jaar opgeroepen iets te doen aan de verergerende situatie in de meest kwetsbare wijken van het land. In maart van dit jaar hebben ze deze oproep nog eens herhaald. De burgemeesters identificeren vijf opgaven voor het kabinet: het voorkomen van onderwijsachterstanden, het snel begeleiden van mensen naar werk, extra inzetten op schuldhulpverlening, aandacht voor jongeren en behouden en bevorderen van de leefbaarheid in wijken.

Presikhaaf University

Burgemeester van Groningen Koen Schuiling, die het manifest ook heeft ondertekend, ziet in zijn gemeente dezelfde problemen die zijn collega Marcouch beschrijft. 'Maar dan hebben we het alleen nog maar over fysieke gevolgen,' zegt hij. 'Vanwege de aardbevings-

problematiek weten we in Groningen als geen ander dat dit soort grote maatschappelijke crises ook grote sociale gevolgen hebben in gezinnen en huishoudens.'

De gemeente Groningen probeerde daarom direct vanaf het moment dat de crisis uitbrak zicht te houden op kwetsbare gezinnen, door al bestaande netwerken in de wijken te onderhouden en te intensiveren. 'Onze welzijnsinstellingen houden goed voeling met kwetsbare mensen,' legt Schuiling uit. 'We hebben veel geïnvesteerd in onze informatiepositie. Dat is essentieel om te weten wat er speelt en mogelijk broeit in de wijken.' Verbinding met de kwetsbare wijken is moeilijk in een tijd van besmettingsgevaar en restricties, maar des te belangrijker, vult Marcouch aan. 'De problemen zijn vaak met elkaar verknoopt. Voor de coronacrisis hadden veel jongeren bijvoorbeeld een tijdelijke bijbaan. Dat zorgde voor hen niet zozeer voor een extra zakcentje, maar vormde een substantiële bijdrage aan het budget van het gezin. Veel van hen zijn hun bijbaan kwijtgeraakt en verliezen daarmee zowel een essentiële aanvulling op het inkomen van het gezin als een dagbesteding.'

In Arnhem is jongerenwerk actiever en toegankelijker aanwezig dan voor de crisis. Zo is er Presikhaaf University, een zogenoemde straatuniversiteit die jongeren in de kwetsbare wijk Presikhaaf intensief begeleidt. De begeleiders zijn rolmodellen uit de eigen wijk die de jongeren stimuleren om op een serieuze manier met hun leven bezig te zijn en hun talenten maximaal te benutten. 'Die jongerenwerkers vervullen een cruciale functie,' zegt Marcouch. 'Kinderen kijken naar hen op. Ze zijn goed opgeleid en weten hoe

'Er is langdurige commitment nodig van alle betrokken partijen'

het is om op te groeien in Presikhaaf. Tegelijkertijd kennen ze uit eigen beleving de wereld van het perspectief. Deze streetwise jongerenwerkers zijn cruciaal in de gouden driehoek rond een kind: ouders, onderwijs en omgeving.'

Meerjarig offensief

Want hoewel Marcouch en Schuiling proberen mensen in kwetsbare wijken zo veel mogelijk te ondersteunen, mag het duidelijk zijn dat de steun simpelweg niet toereikend is.

'Welzijnswerk is altijd een noodverband,' zegt Marcouch. 'Om echte stappen te zetten hebben we een meerjarig offensief met structurele steun nodig van de rijksoverheid, corporaties en provincies om deze wijken op te tillen naar het niveau van een normale Nederlandse wijk, waar mensen veilig wonen en de jeugd goed onderwijs krijgt. Kwetsbare wijken zijn een beetje een blinde vlek geworden van de politiek. Investeren in deze gebieden moet echt worden opgenomen in het regeerakkoord.'

Schuiling meent dat een toekomstige aanpak van het kabinet via verschillende sporen zou moeten verlopen. Kwetsbare wijken moeten worden opgeknapt en er moet meer groen worden geplant. Daarnaast dient de sociale structuur versterkt te worden, alsook de scholen. 'Denk aan langere schooldagen, met meer ruimte ook voor sociale en creatieve activiteiten,' zegt Schuiling. Marcouch vult aan: 'Organiseer kleinere klassen, en maak van school weer een plek voor vorming. Denk niet dat wat een school niet doet, ze thuis wel doen.' Schuiling bepleit om vooral ideeën op te halen in de wijken zelf. 'Inwoners hebben geen baat bij ellenlange rapporten, maar bij actie.'

Probeer gewoon eens dingen! Denk bijvoorbeeld aan een leerwerkbedrijf in een kwetsbare wijk, georganiseerd voor en door de mensen zelf. Zo'n bedrijf kun je bijvoorbeeld koppelen aan een groen-, zorg- of restaurantfunctie. Dat soort zaken is goed voor de wijk en voor de samenleving als geheel.'

Intensieve wijkaanpak

Lange tijd kende Nederland een landelijke wijkaanpak, om kwetsbare wijken zo veel mogelijk te beschermen en vooruit te helpen. Maar in 2010 werd het ministerie van VROM opgeheven, in 2012 werd de stekker getrokken uit de Vogelwijken en de afgelopen jaren werd verder gesneden in budgetten van gemeenten en sociale (welzijns-)organisaties.

'We weten in Nederland heel goed hoe het moet, maar we zijn er gewoon mee gestopt,' zegt Marcouch. 'Ik ben zelf een product van de intensieve wijkaanpak van vroeger. Ik kwam als tienjarig jongetje als ongeletterde in de klas, maar kreeg de juiste aandacht en wist me te ontwikkelen. Dat is de kracht van onderwijs.'

'Daarnaast heb ik zelf meegemaakt hoe belangrijk de kwaliteit van wonen en leefomgeving is. Wij woonden aanvankelijk met z'n achten op 45 vierkante meter, het huis piepte en kraakte. Na een aantal jaar mochten we verhuizen naar een woning met een betonnen vloer, dubbelglas, een goede ketel. Dan krijg je het gevoel dat je erbij hoort in de samenleving,

dat je gezien wordt. Het is moreel onacceptabel dat in een beschaafd land als Nederland, één van de rijkste landen van de wereld, een miljoen mensen in wijken wonen waar armoede overheerst. Zij ervaren het leven als een last, kennen de vreemde ervan niet. We hebben de plicht deze mensen vooruit te helpen!' Schuiling pleit namens

de betrokken burgemeesters voor een langdurige toewijding van de overheid, die de opeenvolgende kabinetten overstijgt. 'Er is langdurig commitment nodig van alle betrokken partijen, waarbij zij inzetten op verbetering van de kwetsbare wijken. Je kunt niet "even" een leuke school neerzetten, met een schoolplein ervoor, en denken dat het wel goed komt. Je moet jarenlang ermee aan de slag. Wij zijn als gemeenten heel goed in staat te zorgen voor onze inwoners en ik houd er niet van om te vragen om meer geld, maar we hebben nu echt een probleem. Op deze manier zijn we niet in staat om de neerwaartse spiraal te doorbreken.' ■

'De meest kwetsbaren in de samenleving krijgen de hardste klappen'

INTERVIEW MET KORPSCHIEF HENK VAN ESSEN

IK HEB GEZIEN WAT DE POLITIE DAAR GEDAAN HEEFT. DAT WAS **PROFESSIONEEL.** WAS U ER OOK?’

Hij werd geboren in een woning waar nu de burgemeester woont en werkt al dertig jaar met burgemeesters. **Henk van Essen** is nu een jaar korpschef van de politie. Tijd voor een interview met een ervaren diender.

Tekst | Judith van der Zwan en Lodewijk van Wendel de Joodse

Foto | Nationale Politie

Wie is Henk van Essen?

Ik ben op 10 december (1960) geboren in Apeldoorn. Mijn geboortehuis is nu de burgemeesterswoning. Ik ben er een tijd geleden nog eens geweest en het huis is flink verbouwd. Het was leuk om daar weer eens terug te komen en te zien wat de nieuwe bewoner, de burgemeester van Apeldoorn, ervan gemaakt heeft. Ik heb er foto's van om aan mijn broer te laten zien, ik mocht het hele huis fotograferen.

Hoe ik bij de politie terecht kwam? Ik voetbalde en alle wedstrijden waren afgelast, alleen op het veld van de Politieacademie konden we nog terecht. Ik had er nog nooit van gehoord. Na afloop aan de bar raakte ik in gesprek met een paar studenten van de academie.

Tijdens mijn studie aan de Politieacademie heb ik stage gelopen in Haarlem en Amsterdam. In het laatste geval was dat rond de Warmoesstraat en de Wallen. Ik moest met mijn mentor mee naar een gesprek met een dame van lichte

zeden. Hij zei: 'Als je serieus genomen wilt worden zeg je geen u'. Maar ja, ik ben opgevoed in Apeldoorn, dus na drie minuten zei ik toch een keer 'u'. En toen stond ik meteen buiten, want zij dacht dat ik haar in de maling nam.

Ik heb na mijn afstuderen altijd bij de politie gewerkt en altijd in de stad Den Haag. Ik ben onder andere klachteninspecteur geweest, heb bij narcotica gewerkt, was chef van een basisteam, chef P&O, directeur opsporing en korpschef Haaglanden. Dat heb ik met veel plezier gedaan. Eerst met Deetman, later met Van Aartsen.

Vertel eens over uw ervaring met deze burgemeesters?

Het was 2002. Nederland deed niet mee met het WK, dat was een grote open wond. Maar Turkije was wel door en haalde de halve finale. Dit leidde in de Schilderswijk tot grote spanningen tussen Koerden en Turken. We waren even wat verrast, maar hebben snel de

ME opgeroepen en binnen anderhalf uur was die zaak onder controle. Vervolgens moest ik dat in de gemeenteraad van Den Haag toelichten. Burgemeester Deetman zat schuin achter mij toen ik uitlegde aan de gemeenteraad wat we hadden gedaan. Dat er één keer in de maand wat onverwachts gebeurt: Tien keer per jaar lossen we dat gelijk goed op, twee keer duurt het iets langer. Ik zie alle raadsleden knikken. 'Alle begrip, we snappen het'. Vervolgens hoor ik tikken tegen de microfoon achter me: 'Meneer Van Essen, mag ik u eraan herinneren dat u wordt betaald om uw werk altijd goed te doen?'. Het was dezelfde burgemeester die mij vroeg korpschef van Haaglanden te worden.

Het was gewoonte dat de burgemeester van Den Haag met Oud & Nieuw meeging, want het was altijd hommeles. We haalden burgemeester Van Aartsen na twaalfen op. We reden naar Leidschenveen-Ypenburg, waar de ME moest optreden. Over dat politieoptre-

den werden later in de gemeenteraad van Den Haag kritische vragen gesteld. Daarop sprak Van Aartsen de voor mij historische woorden: 'Ik heb gezien wat de politie daar gedaan heeft. Dat was professioneel. Was u er ook?'

U heeft met veel verschillende burgemeesters gewerkt. Welke verschillen ziet u?

Als we kijken naar risico's zie ik twee varianten: burgemeesters die gaan voor risico-uitsluiting en aan de andere kant bestuurders die op risicoreductie inzetten. Vanuit onze professie zijn wij voorstander van informatiegestuurd werken en op basis van die beschikbare informatie je maatregelenpakket samen te stellen. En daar zit dan altijd een, in mijn ogen, aanvaardbaar risico aan vast.

Hoe kijkt u nu terug op de vorming van de Nationale Politie?

Ik stond in eerste instantie niet te trappelen voor het concept Nationale

Politie, daar moest ik ook van overtuigd worden. Ik had zorgen over de lokale verankering, de lokale verbondenheid. Want dat is de kracht van de Nederlandse politie, dat zit in onze genen. Het ultieme symbool daarvan is de wijkagent. Maar de wijkagent alleen reedt het ook niet. Daar heb je basisteams bij nodig. Lokale verankering, ook in een samenleving die steeds verder digitaliseert. Dat is ook één van de inzetten die wij doen voor de toekomst. Zorg dat die basisteams voldoende bemenst blijven. Daar is alles op gericht.

Tien jaar na dato zie ik absoluut de voordelen van de Nationale Politie. Eén slagvaardige organisatie, waar we allemaal onderdeel van uitmaken en die met één mond praat. Die de uitwisseling van informatie vergemakkelijkt, maar ook de opschalingskant, dat waar het probleem oppopt of zich voordoet, wij in staat zijn om capaciteit daar naar toe te brengen over de grenzen heen. Dat hebben we bij de avondklokrellen weer gezien. Daar hebben we ook gezien dat politiecapaciteit schaars is en schaars blijft, maar dit geeft ons in ieder geval meer mogelijkheden.

In 2013 werd u gevraagd lid te worden van de korpsleiding. Hoe vond u dat?

Ook hier moest ik even over nadenken. Waarom? Omdat het zo geregeld is dat de uitvoering van politiewerk gebeurt in de eenheden, onder de verantwoordelijkheid van de politiechef. En ik ben politieman in hart en nieren. De korpsleiding is vooral aangesteld om te zorgen voor beheer. Dat betekent dat je op grotere afstand staat van de uitvoering van het werk.

Bij de vorming van de Nationale Politie was de inzet om het beheer efficiënter en effectiever te maken, maar het gezag lokaal te houden. Lokale verankering, politie in de wijk als basis, dát vind ik belangrijk. Die bemensing moet versterkt worden. En wij staan aan de lat als korpsleiding om de organisatie zo in te richten dat zij kan doen wat van haar wordt gevraagd. Beheer volgt gezag is het adagium.

Hoe kijkt u terug op uw eerste jaar als korpschef?

Het is een bewogen jaar geweest met corona, grote demonstraties van onder anderen boeren en Black Lives Matter. Maatschappelijk ongenoegen noem ik het maar even.

BLM, naar aanleiding van de dood van George Floyd in Amerika, bereikte ook Nederland. Het raakte ook de politie, maar het sentiment was breder. Waar ik trots op ben is dat wij in Nederland erin geslaagd zijn om deze demonstraties -

mede door de organisatoren, maar ook door onszelf - vredig te laten verlopen. Wij stonden tussen de demonstranten in plaats van er tegenover.

De samenleving en daarmee ook de criminaliteit digitaliseert in hoog tempo. Wat betekent dat voor de politie?

Het digitale tijdperk stelt ons voor grote uitdagingen. Dat vraagt om investeren in onze digitale vaardigheden, in onze digitale infrastructuur en met name in

'Vanuit onze professie zijn wij voorstander van **informatiegestuurd werken** en daarmee je maatregelenpakket samen te stellen. Daar zit altijd een aanvaardbaar risico aan vast.'

niet digitaal verbonden is met zijn wijk, essentiële informatie mist. Maar hij of zij moet daar wél toe uitgerust worden en de mogelijkheden voor krijgen.

Hoe kijkt u tegen diversiteit binnen de politie aan?

Wij willen een politie blijven die lokaal verankerd is. Proactief netwerken opbouwen die we in moeilijke tijden kunnen benutten. Kennen en gekend worden. Dat maakt de Nederlandse politie. Eén van de voorwaarden is dat we herkenbaar moeten zijn voor de wijk waarin wij werken. En dat betekent dat een team in Amsterdam-West of de Haagse Schilderswijk er anders uitziet dan een basisteam op het platteland. Een team van alleen maar witte mannen van vijftig plus, hoe professioneel ze individueel ook zijn, gaat in de Haagse Schilderswijk onvoldoende effectief zijn.

En tegen ondermijning?

Veiligheid begint bij voorkómen, maar repressie is uiteraard ook een belangrijke politietaak. Ondermijning is een veenbrand die woedt. Vaak zijn het in eerste instantie slachtofferloze delicten waar geen aangifte uit voortkomt, maar uiteindelijk is het de bijl aan de wortel van de rechtsstaat. En die verwevenheid

van boven- en onderwereld moeten we willen voorkomen. Huizen, panden of bedrijven die het moeilijk hebben – zoals nu de horeca of vervoerders – daar zal de overheid ook in moeten investeren. Daarom vind ik het ook een groot goed dat we samen met gezagspartners een position paper hebben opgesteld met de prioriteiten voor de komende jaren; waarin we investeren in de wijk, investeren in digitale vaardigheden en investeren in de aanpak van ondermijning. Voor het eerst hebben we ook aandacht gevraagd voor zorg en onderwijs. Omdat het de samenleving veiliger maakt en ons als politie niet extra belast als die domeinen op orde zijn. Daarin is de gemeente onze belangrijkste partner.

Heeft u wel voldoende mensen?

Toen ik chef werd van het basisteam Segbroek moest ik al keuzes maken. Maar die keuzes waren minder scherp dan nu. Toen ging het om een woninginbraak of auto-inbraak met daderindicatie, waar we niet aan toe kwamen. Nu liggen er nog zwaardere zaken te wachten op behandeling. Leidinggeven bij de politie is schaarste verdelen zeg ik altijd. Maar het feit is, dat er steeds scherpere keuzes in de driehoek worden gemaakt. ■

onze intell organisatie. Big data analyse en artificial intelligence zijn niet alleen maar mooie Engelse modewoorden, het zijn begrippen die ons werk effectiever maken. Hoe? Denk aan de grote manifestaties. Daar is de informatie uit het digitale domein – en in het bijzonder van sociale media – essentieel voor. Ook daar moeten we surveilleren. Naast extra mensen die we als politie nodig hebben, moet je dus ook investeren in het ontwikkelen van digitale vaardigheden. Ik zeg altijd dat een wijkagent die

EXPERTISETEAM VITALISERING LOKALE JOURNALISTIEK:

INVESTEER IN LOKALE JOURNALISTIEK!

Zorgen over plaatselijke afwezigheid van vitale journalistiek

Als burgemeesters stimuleren wij **openheid en openbaarheid** van besluiten van het gemeentebestuur, bevorderen we integriteit, dragen we ons steentje eraan bij dat de lokale democratie naar behoren functioneert. Wij zijn ons bewust van de rol die lokale journalistiek vervult of zou moeten vervullen. In de ogen van menig collega kan dat een stuk beter. Niet alleen om feitelijk verslag te doen hoe gemeenteraden tot besluiten komen. Maar ook om hun eigen rol in te nemen in het publieke debat. Vitale journalistiek brengt informatie van de straat naar de raad en van de raad naar de straat. Wanneer we alleen journalisten zien bij escalaties of (bestuurlijke) incidenten, ervaren wij dat er iets wezenlijks ontbreekt. Bij gebrek aan journalistieke aandacht investeren gemeenten in communicatie. Als er geen pers is, maken we zelf maar extra persberichten om het beleid te verklaren en toe te lichten. Op zich prima, maar eenzijdig en onvoldoende om te voorzien in wat een lokale democratie van journalistiek mag verwachten. Kunnen we hier wat aan doen?

Tekst | Bort Koelewijn

Foto | Marjan van Houwelingen

Geldgebrek

De VNG maakt zich al jaren zorgen over de afwezigheid van professionele lokale journalistiek. Die journalistiek is ook op plaatselijk niveau van groot belang voor een gezond functioneren van de lokale democratie. Tot op heden heeft de VNG zich vooral ingezet voor verbetering van het functioneren van de lokale omroepen. Deze hebben een functie ingevolge de Mediawet en gemeenten krijgen een bijdrage via het gemeentefonds voor de lokale omroepen. Volgens de Mediawet moeten lokale omroepen zorgen voor een lokaal toereikend media aanbod (LTMA). De praktijk laat helaas

zien dat dit onvoldoende in praktijk wordt gebracht. Als alleen het bedrag volgens het gemeentefonds wordt doorgegeven, redden lokale omroepen het daarmee niet. Samen met de stichting Nederlandse Lokale Publieke Omroepen (NLPO) zetten we ons al jaren in voor de vorming van streekomroepen. Samenwerken van lokale omroepen als streekomroep om productiekosten te verlagen en de kwaliteit te verhogen, en om extra geld van het rijk te verkrijgen. Samenwerking en extra geld van het ministerie van OCW heeft een aantal streekomroepen voortgebracht. Duurzame financiële steun is er,

ondanks alle goede bedoelingen van betrokkenen, helaas nog steeds niet, waardoor ook deze ontwikkeling wordt bedreigd. De VNG heeft een aantal ambassadeurs voor de streekomroepen gevraagd zich voor de streekomroepen in te zetten. Zelf mag ik dit al een aantal jaren doen, momenteel samen met collega Anneke Raven van Hellendoorn.

Minder journalisten

Blijft een feit dat lokale media onder druk staan. Kranten hebben al jaren te maken met een afkalvend abonneestbestand, terwijl digitale verdienmodellen nog in ontwikkeling zijn. Lokale

WACHTEN KAN NIET MEER!

omroepen verkeren in een financieel moeilijke positie. Bij huis-aan-huisbladen heeft een sterke sanering zich voorgedaan. Nieuwe spelers, bijvoorbeeld lokale online nieuwssites, zijn kwetsbaar en weinig stabiel. Het online gebruik van media neemt sterk toe, maar de gebruikers krijgen doorgaans weinig verdieping en achtergronden voorgeschoteld. Het aantal journalisten bij lokale en regionale media neemt af. De personele bezetting bij regionale omroepen is in de afgelopen 10 jaar met 20% gedaald. Bij regionale dagbladredacties werken 50% minder journalisten dan 20 jaar geleden. Vooral in kleinere gemeenten is de journalistieke aandacht voor de lokale politiek beperkt. Kleinere nieuwsorganisaties hebben nauwelijks staf en drijven op vrijwilligers. Onderzoek geeft aan dat inwoners wel belangstelling hebben voor lokaal nieuws, maar daarvoor liever niet betalen.

Experts reiken gemeenten de hand

De voorzitter van de VNG, Jan van Zanen, installeerde een 'Expertiseteam vitalisering lokale journalistiek'.

Deskundigen uit de journalistiek, onderzoek en wetenschap verzocht hij om gemeentebesturen een handreiking te bieden wat gemeenten zelf kunnen doen om lokale media en lokale journalistiek te steunen. Om daarbij aandacht te besteden aan de inzet van sociale media en burgerjournalistiek, maar ook om aanbevelingen aan het rijk te formuleren.

Het Expertiseteam heeft de handreiking *Wachten kan niet meer*, handvatten voor een breed gemeentelijk mediabeleid uitgebracht. Als voorzitter van het Expertiseteam mocht

ik het rapport aanbieden aan minister Arie Slob van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Dat gebeurde tegelijk met de rapportage over het lokale en regionale mediabeleid van de Raad voor het Openbaar Bestuur en de Raad voor Cultuur "Lokale media, niet te missen", door collega Miranda de Vries van Etten-Leur en Marijke van Hees, voorzitter van de Raad voor Cultuur. Beide adviezen bevestigen het belang van professionele lokale journalistiek en wijzen erop dat daarvoor meer geld nodig is. Het advies van ROB/RvVC is aan het rijk gericht. Het advies van het Expertiseteam richt zich in de eerste

U kunt het volledige rapport downloaden via vng.nl/publicaties/wachten-kan-niet-meer-handvatten-voor-een-breed-gemeentelijk-mediabeleid of scan deze QR-code.

Nu de markt aanwezigheid en onafhankelijke lokale journalistiek niet voldoende kan borgen, doen de experts een oproep om professionele journalistiek als een **merit good** te zien voor democratie en samenleving

plaats tot de gemeenten. Wat kunnen gemeenten doen voor voldoende lokale professionele journalistiek? Gemeenten kunnen aan de slag!

Gemeentelijk mediabeleid

Als burgemeesters hebben we ongetwijfeld een indruk van de aanwezigheid en de kwaliteit van de lokale journalistiek. Als we daar zorgen over hebben, kunnen we dat goed bespreekbaar krijgen door lokaal mediabeleid te ontwikkelen. Dat vraagt inzicht in wat aanwezig is. Daarom het advies om in elk geval voor vijf mediavormen - regionale dagbladen, lokale huis-aan-huis-/nieuwsbladen, regionale en lokale omroep, hyperlocals - de staat van de lokale journalistiek inzichtelijk te maken: kanalen, inhoud, bereik, waardering, hoeveel journalisten? Het rapport bevat een onderzoeksinstrument.

Nu de markt aanwezigheid en onafhankelijke lokale journalistiek niet voldoende kan borgen, doen de experts een oproep om professionele journalistiek als een merit good te zien voor democratie en samenleving. Dus lokale journalistiek als basisvoorziening, zoals musea en theaters dat zijn. De gemeente kan, al dan niet in samenwerking met andere, een basisvoorziening bekostigen. Wel moet onafhankelijkheid worden geborgd.

Gemeenten worden uitgenodigd te kijken hoe de lokale omroep beter kan functioneren. Samenwerking kan worden gestimuleerd. Het advies van ROB/RVC stelt dat de basisfinanciering

van 1,34 euro per huishouden omhoog moet naar 2 euro per huishouden.

Gemeenten kunnen reclamezendtijd of advertentieruimte inkopen om, al dan niet campagnematig, informatie onder de aandacht te brengen. Toen het Covid-19virus om zich heen greep, hebben al vrij snel veel gemeenten lokale media ondersteund door extra informatieruimte te kopen. Dat helpt uitgevers om journalisten in dienst te houden.

De Bekendmakingswet/Wet elektronische publicaties maakt het mogelijk om zo min mogelijk publicaties schriftelijk te doen. Mijn eerste gedachte als portefeuillehouder communicatie was dat dit een mooie besparing voor de gemeente is. Als ik breder kijk dan besef ik dat dit ook nadelige effecten kan hebben voor de lokale journalistiek. Punt van afweging!

Het rapport bevat meer handvatten voor lokale journalistiek, zoals faciliteiten voor een netwerk voor stads-/dorpsjournalistiek, de ontwikkeling van lokale redactiekracht, een regionaal mediacentrum en een lokaal of regionaal mediafonds. Ook vragen de experts aandacht voor innovatie. (Voor het volledige rapport, zie kader).

Ervaringen in onze tijd laten zien dat vrijwel iedereen 'nieuws' kan brengen. Dat heeft zijn waarde. Er kan ook samenwerking ontstaan tussen 'burgerjournalistiek' en professionele journalistiek. Aan onafhankelijke journalistiek worden andere eisen

gesteld. Burgerjournalistiek op zichzelf stelt wel uitdrukkelijk de vraag naar de betrouwbaarheid daarvan. Onafhankelijke journalistiek als baken van betrouwbaarheid van nieuws in de strijd tegen desinformatie en nepnieuws.

Medio januari kwam het bericht dat de NOS gaat samenwerken met lokale (NLPO) en regionale publieke omroepen (RPO) om de lokale journalistiek te versterken. Ruim zestig journalisten worden een jaar lang bij verschillende regionale en lokale omroepen gestationeerd. De NOS treedt op als werkgever voor de journalisten. De gedachte is dat nieuws en achtergronden 'uit de haarvaten van de maatschappij' ook relevant kunnen zijn voor een regionaal en landelijk bereik, aldus de NOS. De extra journalisten dragen bij aan een professioneel redactioneel netwerk dat kwalitatieve content oplevert, beschikbaar voor alle lagen en platformen: lokaal, regionaal en nationaal. Dit lijkt mij de eerste winst van de aan de minister aangeboden rapporten.

ROB/RVC vraagt het rijk om de basisfinanciering van lokale publieke omroepen te verleggen van de gemeenten naar de Mediabegroting van OCW. Ook vragen zij de komst van een landelijk dekkend netwerk van mediafondsen voor lokale en regionale mediaproducties, gefinancierd door het ministerie van OCW en uitgevoerd door het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek. Nuttige adviezen! Maar blijf daarop als gemeente niet wachten.

Mijn advies aan mijn collega's is om het rapport van het Expertiseteam in eigen organisatie te agenderen en na te gaan of in de eigen lokale situatie reden is om actie te ondernemen. Het rapport biedt daarvoor praktische handvatten!

Bort Koelewijn,
burgemeester van Kampen ■

BURGEMEESTER BLASE OVER ZIJN BOEK ‘OPSTAND IN DE POLDER’

Veel burgemeesters zijn - net als ik - opgegroeid in een traditionele **politieke partij**. Tegelijk zijn veel burgemeesters door de aard van hun functie ('boven de partijen') lossler komen te staan van de ideologie van hun moederpartij. Ook de tijdgeest doet op dit punt een duit in het zakje.

Grote groepen kiezers gaan allang niet meer stemmen of stemmen op een nieuwe ster aan het politieke firmament. In drie van de vier gemeenten waar ik burgemeester ben geweest, vormt de lokale partij de grootste lokale fractie. Stapje voor stapje keren die inwoners zich af van de traditionele partijpolitiek. 'So what', zult u zeggen, 'dat is de kracht van de democratie'. Maar mijn zorgpunt is: de gevestigde politieke partijen staan erbij en kijken ernaar. Terwijl lokale overheden pogingen doen om op die veranderende omstandigheden in te spelen, blijft de landelijke politiek onverdovend stil. De PVV en FvD worden ritueel van samenwerking uitgesloten, de middenpartijen sprokkelen een (steeds smallere) coalitie bij elkaar en de politieke mores blijven zoals ze waren. Ondertussen gebeurt er nauwelijks iets met de onvrede die bij onze inwoners groeit. Ik vind deze ontwikkeling zorgelijk, en ik geloof niet dat dit zonder gevolgen kan blijven. Gevolgen die nu misschien nog beheersbaar zijn, maar waarvan de vraag is of dit onderhands ook zo is. De lont kán in het kruitvat gaan. Misschien overdrijf ik, maar toch: ik ben het liever voor.

Wat zou ik graag willen? Een antwoord op de onvrede die veel van onze inwoners ervaren. Een reparatie van de mismatch die is ontstaan tussen de systeemwereld van onze instituties en de leefwereld van onze inwoners. Een mismatch die nadrukkelijk zichtbaar is geworden zoals recent in de toeslagenaffaire. Als ik eerlijk ben, zie ik een vergelijkbaar onvermogen terug in onze eigen gemeentelijke organisaties en gemeenschappelijke regelingen. Onze instituties zijn eerder technocratisch en regelgestuurd, dan dat zij werkelijk oplossingsgericht zijn. Onze instituties spelen onvoldoende in op de concreet ervaren maatschappelijke vraagstukken en op de menselijke maat.

Zeker, er zijn ook positieve ontwikkelingen. Lokale overheden zoeken naar andere wegen. Er zijn gemeenteraden waar de begrippen coalitie en oppositie zijn afgeschaft, gemeenten

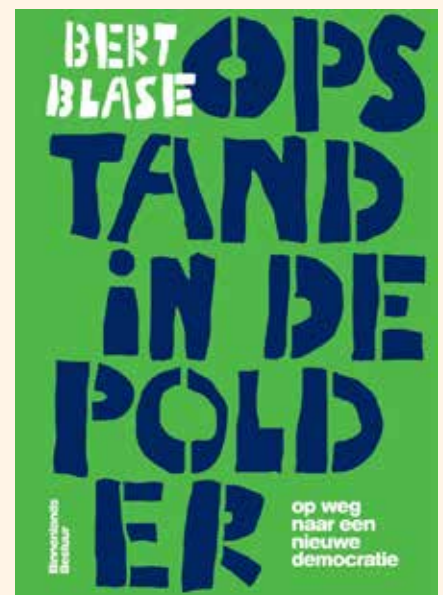
die werken met een raadsbreed akkoord of met een samenlevingsagenda en gemeenten die oefenen met een gelote wijkraad of een burgerberaad. In Heerhugowaard wordt het begrip 'de omgekeerde toets' gebruikt: het gaat niet om de vraag of alle regels zijn afgevinkt, maar of het vraagstuk is opgelost. Ook onze inwoners laten het er niet bij zetten. Ze starten een burgerinitiatief in hun wijk of rond een thema, of ze beginnen een lokale partij. Ze pakken op wat de instituties laten liggen. Ze doen dat met elkaar en van onderop.

Mijn pleidooi is dat onze instituties, inclusief de gevestigde partijen, zich veel meer dan nu het geval is, gevoelig tonen voor deze ontwikkeling. Een eeuw lang emancipatie heeft ervoor gezorgd dat onze inwoners anders in het leven zijn komen te staan en een andere verwachting van de overheid en de democratie hebben ontwikkeld. Dit kan niet onbeantwoord blijven. Het is harde noodzaak om onze politieke instituties bij de tijd te brengen en om te vormen. Transparanter, minder topdown, minder 'one size fits all'. Met als adagium: niet over de hoofden van mensen heen, maar mét de inwoners samen.

Bert Blase

Burgemeester Heerhugowaard
Auteur van 'Opstand in de Polder'

www.binnenlandsbestuur.nl/boek/opstandindepolder ■

TERUGBLIK DIGITALE 'LOCHEM'-CONFERENTIES 2021

'WENDBAAR LEIDERSCHAP: HOE WENDBAAR BENT U ZELF?'

Tekst | Reineke Ponsioen

Foto | Ruben Hamberg

Vanuit de studio in Utrecht, die in Veluwe sferen was gehuld om het conferentiegevoel te behouden, leidde dagvoorzitter Elisabeth van den Hoogen ons door het programma.

Beatrice de Graaf nam ons tijdens een college mee door de geschiedenis van pandemieën en crises en behandelde daarin hoe leiders toen met leed en opstandigheid omgingen, wat we van die sociale coping-strategieën van uit de geschiedenis kunnen leren en wat vooral niet. Vervolgens sprak zij daarover verder met voorzitter van de NGB-commissie Professionalisering Joerie Minses, Cora-Yfke Sikkema (3 maart) en Iris Meerts (24 maart).

Marry de Gaay Fortman deelde haar visie over leiderschap in de top van bedrijfsleven en het openbaar bestuur, de kunst van de 'beminnelijke doeltreffendheid' en de noodzaak van diversiteit en dat daarin nog veel te winnen valt. Maarten Divendal en Sjoerd Potters voerden met haar dit gesprek op 3 maart, op 24 maart schoven Danny de Vries en Jeroen Gebben hierbij aan. In de chat werd meegepraat en gereageerd op de uitspraken die aan tafel werden gedaan.

Tijdens de deelsessies op 3 maart werd de wendbaarheid en flexibiliteit van zowel deelnemers als organisatie op de proef gesteld door wat technische uitdagingen, op 24 maart verliep dit gelukkig soepel. De deelnemers hebben tijdens die sessies in kleinere groepen verder kunnen praten over het programma en hun ervaringen met elkaar kunnen delen.

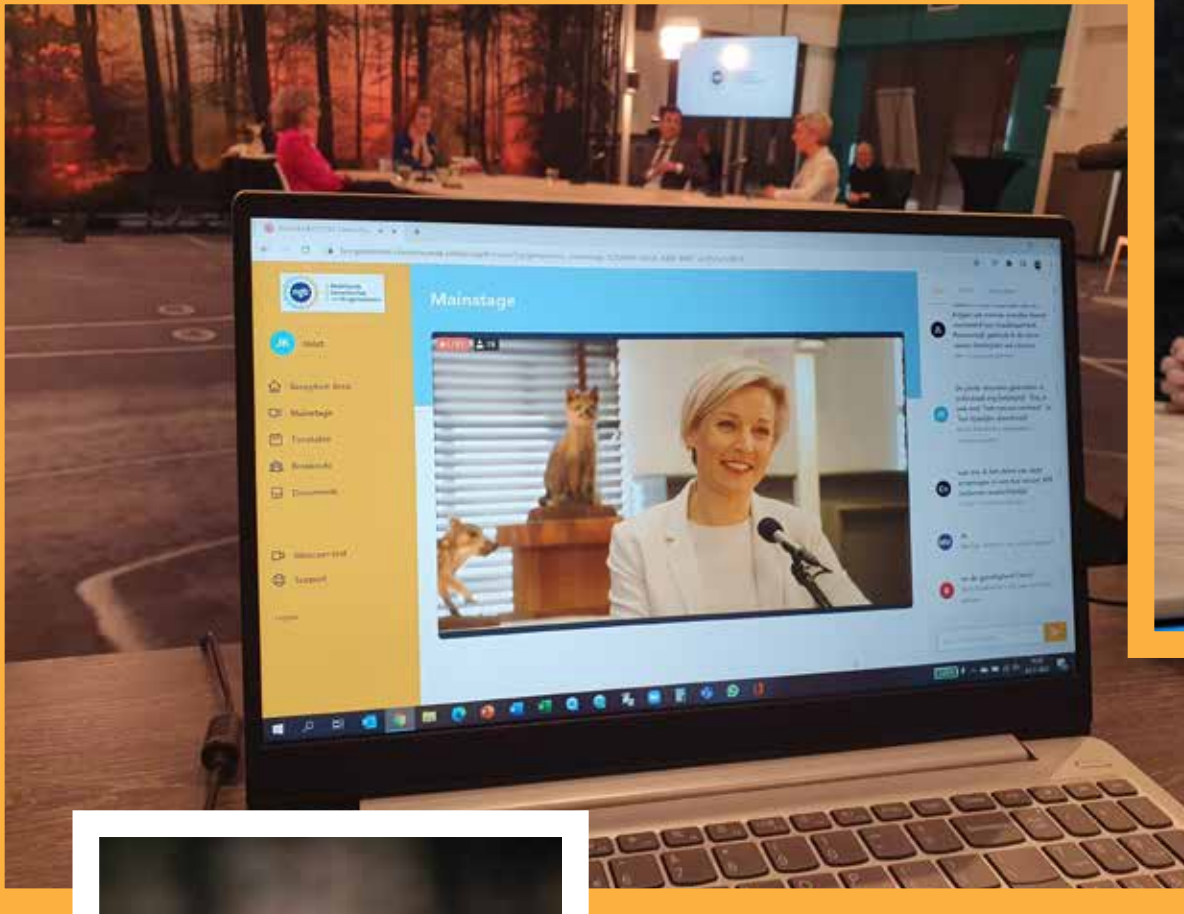
Najaarscongres

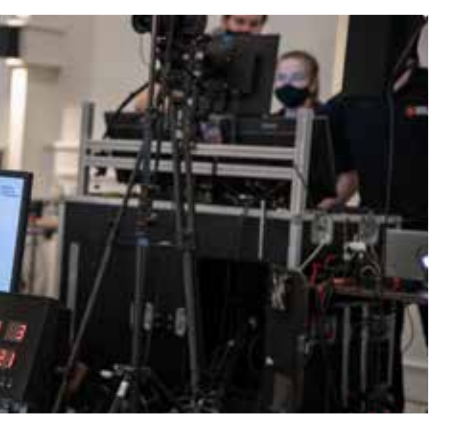
Omdat de conferenties dit jaar niet fysiek door konden gaan, zal het najaarscongres dit jaar anders worden georganiseerd. Dit houdt in dat het congres niet alleen op donderdag 7 oktober in Veenendaal plaatsvindt, maar uitgebreid wordt met een programma op woensdag 6 oktober.

Noteer deze data vast in uw agenda, meer informatie ontvangt u later via de gebruikelijke kanalen. ■

Napoleon bezoekt het Pesthuis In Jaffa, tijdens de Egyptische Campagne 1799-1799 (Frans: Bonapart e visitant les pestiférés de Jaffa), 1804, door Antoine-Jean Gros

FRANC WEERWIND OVER DIGITALE VEILIGHEID

‘DIT IS DE **BESTUURLIJKE** **WERKELIJKHEID** VAN DE BURGEMEESTER’

Digitale veiligheid is een kerntaak voor gemeenten: aldus de hoofdboodschap van de resolutie die het VNG-bestuur in stemming bracht tijdens de Algemene Ledenvergadering van februari. Percentage stemmen vóór: 100. Maar instemmen is één, zorgen dat het onderdeel is van de bestuurlijke praktijk, dat is wellicht de moeilijkste stap. ‘Maar wel een noodzakelijke, want het thema digitale veiligheid wordt alleen maar groter,’ weet Franc Weerwind, burgemeester van Almere, voorzitter van de VNG-commissie Informatiesamenleving en portefeuillehouder Informatieveiligheid van het Veiligheidsberaad. Dus raadt hij zijn collega-burgemeesters aan: ‘Sta niet stil, pak het momentum en ga hier mee aan de slag!’

Tekst | Quita Hendrison

Foto | Feenstra Fotografie

Het belang van de digitale transformatie is evident. ‘Vrijwel de hele samenleving is online. Digitalisering zit in alle domeinen van de gemeentelijke werkelijkheid. Fysiek, sociaal; we kunnen niet meer zonder,’ betoogt Weerwind met z’n bekende geestdrift. ‘Onze klassieke focus ligt bij de fysieke werkelijkheid, maar we leven allang in een werkelijkheid waarin fysiek en digitaal verknoopt zijn. Kijk maar eens in je eigen gemeentehuis. Het klimaatsysteem, maar ook de bedrijfsvoering: afhankelijk van digitalisering. En buiten, van de vuilcontainers tot en met de verkeerslichten: digitaal geregeld. En wat te denken van de invloed van digitalisering op de verkiezingen en dus op onze democratie? De impact is enorm, binnen en buiten het gemeentehuis. Daarom moet ik in contact blijven met de ontwikkelingen, weten waar de kansen liggen en waar de risico’s. En ik moet weten welke invloed het heeft op mij als bestuurder. Wat weet ik ervan, wie kan mij helpen, wie zijn mijn sleutelfunctionarissen in eigen huis, wie daarbuiten?’

Thermometer erin

Weerwind kent de worsteling die bij sommige burgemeesters leeft. ‘Digitale veiligheid is het terrein van technici en van de bedrijfsvoering, zo luidt een gangbare gedachte. Maar je hoeft zelf geen bètaman of -vrouw te zijn. Je bent wél de burgemeester dus verantwoordelijk. Gaat het fout, door een hack of een privacylek, dan gaat dat ten koste van de complete huishouding, van je imago, van het vertrouwen van de burgers en dat van de eigen medewerkers. En het kost heel veel geld om de schade te herstellen. Denk nooit dat het in jouw gemeente niet kan gebeuren, maar onderzoek juist waar je kwetsbaar bent. En nogmaals, dat kun je niet allemaal zelf weten en dat hoeft ook niet. Nodig de privacy officer aan tafel, de gemeentesecretaris, de CISO, de IT-manager, de OOV-adviseur en voer ook in de raad het gesprek. Steek samen de thermometer in de gemeente, bedenk welke stappen je moet zetten en geef ruimte, ook financieel. En er zijn hulplijnen, VNG Realisatie, de IBD, de veiligheidsregio. Die maken

handreikingen, oefeningen en games waaraan je de eigen organisatie kunt spiegelen en lessen kunt trekken’.

Versnelling cybercriminaliteit

En dan komt onvermijdelijk de term bewustwording aan de orde. Onvermijdelijk, maar niet vanzelfsprekend. ‘Je moet er effort in steken, zien en leren zien. De Lochemconferenties van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters hebben het thema op de kaart gezet, de impact wordt gevoeld. Maar we kunnen het daar niet bij laten. De technologische ontwikkelingen gaan zo snel, we mogen de ogen niet sluiten.’

Laat er geen misverstand over bestaan, Weerwind omarmt de kansen die digitalisering biedt. ‘We zien dat goed in deze covid-tijden, hoe snel we de omslag naar thuiswerken hebben gemaakt met behulp van technologie. Maar het heeft ook een versnelling gegeven in cybercriminaliteit. Dat werpt een nieuwe blik op de tandem besturen en veiligheid en vooral hoe je dat meeneemt in je bestuurlijke werkelijkheid, je handelingsperspectief, in de pdca-cyclus. Wat zijn je bevoegdheden, je verantwoordelijkheden en taken; wie zijn je ‘partners in crime’? Je bent burgemeester en dat impliceert dat je er bewust voor gekozen hebt om voor de samenleving te werken.’

Scenario's maken

Lochem, Hof van Twente, het zijn de bekende gemeenten waar het fout is gegaan. Maar er gaat elke dag wel wat fout, ook bij bedrijven, universiteiten, andere overheidsorganisaties. ‘Veel daarvan komt niet naar buiten,’ weet Weerwind. ‘Maar ik denk dat het goed is dat de genoemde gemeenten hun ervaringen delen. Daar leren we van. Het kan iedereen overkomen, maar het gaat om voorkomen én genezen! Wat mij betreft maken we de leerkring zo groot mogelijk; met de veiligheidsregio's, de departementen, Rijkswaterstaat. En wij als burgemeesters kunnen een actieve rol pakken. Toen ik burgemeester van Velsen was heb ik het college van Amsterdam meegenomen naar het sluizencomplex van IJmuiden. De sluizen worden digitaal bestuurd en beveiligd. Als ze een uur lang openstaan door een hack, staat Amsterdam onder water. Bedenk eens wat een economische impact dat heeft. Die verbanden moeten we leren zien, zodat we scenario's kunnen maken. Soms moet je het zelf zichtbaar maken en soms is er eerst een crisis nodig om dat te beseffen. Gelukkig is de aandacht voor digitale veiligheid en digitale transformatie enorm gegroeid. En we pakken dat als burgemeesters samen op. Met de collega's van Laren en Heemstede richten we ons op kennisvermeerdering. Frans Backhuijs van Nieuwegein deed dat al als voorzitter van de

Visitatiecommissie Digitale Informatieveiligheid. We zijn er, maar je moet het zelf organiseren in jouw huis. En ja, natuurlijk zou meer eenheid vanuit het Rijk grote winst zijn.’

CERT invliegen

De achilleshiel in vrijwel alle (overheids)organisaties is de informatiehuishouding, weet Weerwind. ‘Hoe is de informatiehuishouding georganiseerd, waar zitten kwetsbaarheden, weet ik wat voor data ik in huis heb, hoe zit het met archivering, is de toegankelijkheid geregeld én de beveiliging? En welke gegevens kunnen we aan wie verstrekken? Stel er komt iemand voor een bouwvergunning voor een groot bedrijf; hoe weet ik dan of het niet om bedrijfsspionage gaat? Elke dag ligt er wel zo'n vraagstuk en vrijwel altijd zit daar een i-vraagstuk aan vast.’

Weet waar je hulplijnen liggen, Weerwind kan het niet genoeg benadrukken. ‘Tien tegen één dat er ook i-kennis is in de raad. Gebruik die. En vraag vooral de IBD om ondersteuning; daar is zo veel expertise. Er zijn bijvoorbeeld oefenscenario's voor digitale incidenten; net zo nodig als een brandoefening! En de IBD kan als er een incident is via de CERT (Computer Emergency Response Team) meteen ondersteunen bij de technische analyse en woordvoering om het probleem zo snel mogelijk op te lossen. Dat alles ontslaat ons overigens niet van de plicht om aan de voorkant te investeren in digitale veiligheid. In kennis en kunde en ja, onvermijdelijk ook in geld. Bottom line: laat die resolutie van februari geen papieren tijger zijn. Volgend jaar zijn er gemeentelijke verkiezingen, zet digitale veiligheid op de kaart! Haal kennis op uit de samenleving en blijf de bestuurlijke vragen stellen en oefen! Nogmaals: je bent bestuurder omdat je er voor de samenleving wilt zijn. Dan moet je je dit domein eigen maken.’ ■

Tip-3

- Oefen, net zoals gemeenten dat ook met fysieke veiligheid doen.
- Agendeer: intern (laat ICT regelmatig rapporteren, stel vragen, bespreek in raad en college) en extern (alle mogelijke gremia, integrale veiligheid).
- Breng de gemeentesecretaris in positie als actieve verbinder tussen de ambtelijk-technische en de bestuurlijke werkelijkheid; ze kunnen niet zonder elkaar.

HOE HEBBEN BURGEMEESTERS HET EERSTE JAAR VAN DE **CORONACRISIS** ERVAREN?

In het afgelopen jaar heeft het lectoraat Crisisbeheersing van het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) drie keer gesproken met een twintigtal burgemeesters over de impact van de coronacrisis en daarover steeds een notitie uitgebracht. Ook zijn door het COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement en door veiligheidsregio's **verschillende evaluaties opgesteld**. Nog nooit zijn alle burgemeesters tegelijkertijd bevraagd over hun ervaringen in de coronacrisis. Het IFV en het COT hebben daarom, met medewerking van het NGB voor de digitale verspreiding van de enquête, samen het initiatief genomen om een landelijke enquête uit te zetten onder burgemeesters om terug te blikken op het voorbije jaar en vooruit te kijken naar de toekomst. Wij presenteren de uitkomsten van deze enquête, waar ondanks de drukke tijden 121 burgemeesters (ruim een derde van alle burgemeesters) in januari 2021 aan hebben deelgenomen.

Tekst | Marije Bakker (IFV), Menno van Duin (IFV), Vina Wijkhuijs (IFV) en Marco Zannoni (COT)

Grootste uitdagingen als burgemeester in het afgelopen jaar

Verbinding houden met de samenleving wordt door de burgemeesters beschouwd als hun grootste uitdaging in het afgelopen jaar. Het is zoeken naar mogelijkheden om ondanks alle maatregelen toch zichtbaar te zijn en in verbinding te staan met alle inwoners. Ook verbinding houden in de lokale politiek wordt veelvuldig genoemd. Hoe zorg je ervoor dat de neuzen dezelfde kant op (blijven) staan? Hoe breng je de gemeenteraad en het college in positie? Twee andere uitdagingen die burgemeesters hebben ervaren, zijn het motiveren van inwoners om zich aan de maatregelen te houden en het uitleggen van de (soms onduidelijke) maatregelen.

Belangrijkste lessen uit de coronatijd

Op de vraag wat de grootste les is als het gaat om crisismanagement, geeft een deel van de burgemeesters aan

dat eenheid in optreden belangrijk blijkt te zijn. Onderlinge afstemming en eenduidigheid over bijvoorbeeld toezicht en handhaving binnen een regio worden door een aantal burgemeesters gezien als absoluut noodzakelijk, hoewel het in praktijk soms best lastig blijkt om te zorgen voor een eenheid in optreden. De afstemming met verschillende gremia wordt door sommige namelijk als moeilijk ervaren. Als voorbeeld wordt gegeven dat het Kabinet veiligheidsregio's en gemeenten op een aantal momenten behoorlijk op achterstand zette bij de uitvoering van genomen besluiten. Er was niet altijd voldoende gelegenheid voor het

opstellen van een ordentelijke verordening en uitvoeringsregels. Een andere les die genoemd wordt, is dat meer flexibiliteit nodig is in de crisisstructuur, werkwijze en communicatie om goed te kunnen omgaan met ongekende crises. Met name communicatie wordt vaak genoemd als belangrijke les. Burgemeesters zien het belang van creatieve, specifieke en eenduidige communicatie om zo alle inwoners in de gemeente te kunnen bereiken met een begrijpelijke boodschap.

Scan deze QR-code voor de notitie Bestuurlijke handelingsperspectieven voor voorzitters veiligheidsregio en burgemeesters.

Positieve en negatieve ervaringen

Wij hebben burgemeesters gevraagd met welke drie woorden of korte zinnen zij hun eigen ervaringen met de coronacrisis zouden typeren. De antwoorden zijn ingedeeld in positieve en negatieve ervaringen. Als positieve ervaring hebben zij onder andere het volgende genoemd: de rol van burgervader/-moeder, de regionale samenwerking, de saamhorigheid binnen de gemeente / regio, de veerkracht in de samenleving en de ruimte die is ontstaan voor vernieuwing. Als negatieve ervaringen zijn onder meer benoemd: het gemis van persoonlijke contacten, het gebrek aan perspectief, de onduidelijke maatregelen, de langdurige belasting en de zichtbaarheid van sociaal-maatschappelijke en economische gevolgen.

Belangrijkste uitdagingen voor de komende maanden

Met de start van het vaccinatieprogramma is in Nederland een nieuwe fase aangebroken in de bestrijding

van het coronavirus. Tegelijk bestaan er zorgen over de impact van (nieuwe) mutanten van het coronavirus en wordt de zorg over de sociaal-maatschappelijke en economische effecten van de coronamaatregelen steeds groter. Welke uitdagingen zien burgemeesters voor zichzelf de komende maanden? Het vaakst wordt het motiveren van de samenleving benoemd. Hoe zorg je ervoor dat inwoners de moed erin houden en hoe kun je perspectief (blijven) bieden? Daarnaast wordt het behouden van draagvlak voor het overheidsbeleid als een uitdaging gezien, evenals het voorkomen van een toename van de verdeeldheid in de samenleving. Ook wordt er door burgemeesters al nagedacht over het herstel van de samenleving. Welke sporen laat de coronacrisis na op alle beleidsterreinen van de gemeente? Burgemeesters noemen als uitdaging op dit vlak bijvoorbeeld het (blijven) bieden van steun aan bedrijven en verenigen om de crisis te doorstaan en de financië-

le gevolgen weer te boven te komen, en de bestrijding van problemen als eenzaamheid en leer- en ontwikkelingsachterstanden.

Wist u dat van de burgemeesters...

62% vindt dat 2020 het lastigste jaar was om het burgemeestersambt goed te vervullen?

71% zich zorgen maakt over de financiële gevolgen van de crisis voor de gemeente?

75% zicht tot nu toe kan vinden in het gevoerde rijksbeleid inzake de corona-aanpak?

92% zich zorgen maakt dat sommige (gemeente) ambtenaren en functionarissen van operationele diensten overbelast zijn of raken?

Ervaringen in een rapportcijfer

	Welk cijfer (1-10) geeft u de volgende aspecten?	Gemiddeld cijfer
Gemeente	De lokale inspanningen om de impact van de crisis te beperken (sociaal, economisch)	7.8
	De relatie in deze periode met de gemeenteraad	7.6
	De lokale ruimte voor u als burgemeester (binnen de kaders)	6.6
Regio	De kwaliteit van de regionale samenwerking	8.2
	Het bij elkaar komen van de werelden van openbaar bestuur, infectieziektebestrijding en zorg	7.5
Rijk	De landelijke inspanningen om de impact van de crisis te beperken (sociaal, economisch)	7.2
	De externe communicatie (publieksinformatie) vanuit het Rijk	6.5
	De uitlegbaarheid van het landelijk beleid	6.2
	De samenwerking met het Rijk	6.1

Bestuurlijke handelingsperspectieven

De resultaten van deze enquête zijn niet alleen verwerkt in een factsheet, maar zijn ook gebruikt bij het opstellen

van de notitie 'Bestuurlijke handelingsperspectieven voor voorzitters veiligheidsregio en burgemeesters' (voor downloads zie kader). Deze notitie bevat bestuurlijke handelingsperspec-

tieven die hulp bieden aan regio's en gemeenten bij het maken van keuzes bij het opstellen van beleid, maar ook een ondersteuning voor het te voeren beleid in de komende maanden. ■

DE LOKALE

Sinds 1996 is een lokale ombudsvoorziening verplicht voor alle gemeenten. Een **onafhankelijke voorziening** die voorziet in de tweedelijnsklachtbehandeling voor burgers. Voor de meeste gemeenten is dat de Nationale ombudsman, voor ongeveer een kwart is dat een lokale ombudsvoorziening. Recentelijk hebben we vanuit de Nationale ombudsman een hernieuwde kennismakingstour gemaakt langs al onze collega-ombudsvoorzieningen in het land. Dat waren waardevolle gesprekken waarin we kennis en ervaringen hebben uitgewisseld. Eén ding is ons opgevallen: de enorme diversiteit in de wijze waarop de verschillende ombudsvoorzieningen zijn ingericht en ingebed. We delen in dit artikel graag onze bevindingen met alle burgemeesters met zo'n lokale ombudsvoorziening. En wij stellen hen de vraag: is hun lokale ombudsvoorziening voldoende geëquipeerd voor hun taak?

Tekst | Dr. Joyce Sylvester, substituuat Nationale ombudsman

De Nationale ombudsman helpt burgers niet alleen op weg als ze tegen problemen aanlopen bij nationale overheidsorganisaties. Ook als ze er niet uit komen met hun gemeente, kunnen ze aankloppen bij de Nationale ombudsman. Inmiddels is driekwart van alle gemeenten in Nederland aangesloten bij ons. Voor hen is de Nationale ombudsman dus ook de lokale ombudsman. Voor het overige kwart van de gemeenten geldt dat zij een eigen ombudsvoorziening hebben. Denk aan de grote steden Amsterdam, Rotterdam, Groningen en Den Haag. Maar ook kleinere gemeenten in Zeeland of gemeenten als Druten, Kerkrade en Stein. Een aantal lokale ombudsvoorzieningen is bevoegd over meerdere gemeenten.

Kennisdelen

En zoals de Nationale ombudsman sparringpartner is over de dienstverlening met de gemeenten waarover hij bevoegd is, wil hij dat ook zijn voor zijn collega-ombudsvoorzieningen in het land. We werken graag samen en delen kennis op het gebied van professionele klachtbehandeling, zoals behoorlijkheid en complex klaaggedrag. De behoefte daarin verschilt per voorziening. Vanuit de Nationale ombudsman willen we de komende jaren verder invulling geven aan een optimale samenwerking. Zo werken we bijvoorbeeld met Zeeland nauw samen en doen we soms gezamenlijke onderzoeken met andere ombudsvoorzieningen. Om de banden verder aan te halen, hebben we recent een digitale tour langs al onze collega-

ombudsvoorzieningen gemaakt om te horen wat er speelt en om ervaringen uit te wisselen.

Historie

Sinds de wetwijziging in de Algemene Wet Bestuursrecht (titel 9.2) in 2006 is een onafhankelijke tweedelijns klachtvoorziening verplicht voor alle gemeenten, als sluitstuk op de interne klachtbehandeling in de gemeente zelf. Gemeenten zijn daarvoor aangesloten bij de Nationale ombudsman tenzij zij kiezen voor het instellen van een eigen (inter)gemeentelijke ombudsman. Sinds 2006 hebben steeds meer gemeenten zich aangesloten bij de Nationale ombudsman en is de verhouding inmiddels 1:4. Andere gemeenten – vaak op afspraak van de

OMBUDSVORZIENING CENTRAAL

gemeenteraad – hebben vastgehouden aan of gekozen voor een eigen lokale tweedelijns voorziening in klachtbehandeling. Hiervoor gelden diverse redenen, zoals het belang van nabijheid en specifieke kennis van de gemeente. In principe moet het voor het proces van klachtbehandeling niet uitmaken welke tweedelijns voorziening bevoegd is. De burger moet zo goed mogelijk op weg worden geholpen, evenals de lokale overheid die altijd wat kan leren over haar eigen dienstverlening bij klachten van inwoners.

Venice principles

Echter tijdens onze digitale tour - waarbij we alle kleinere lokale ombudsvoorzieningen hebben gesproken - bleek dat er nogal wat diversiteit bestaat tussen de wijzen waarop de verschillende voorzieningen zijn ingericht en 'geborgd'.

Zo zijn er ombudscommissies met eigen ambtelijke ondersteuning, maar zijn er grote verschillen in het aantal beschikbare uren. Sommige ombudsvoorzieningen zijn zeer te spreken over de ambtelijke ondersteuning vanuit de gemeente, anderen krijgen überhaupt geen ondersteuning. Of soms zelfs tegenwerking. De financiële vergoeding is soms gerelateerd aan het aantal inwoners, maar vaker nog aan het aantal klachten, vergaderingen of hoorzittingen. Nu hoeft diversiteit niet erg te zijn. Dat kan zelfs het onderling leren versterken. Tegelijkertijd is het wel belangrijk dat al onze lokale ombudscollega's voldoende geëquipeerd zijn om hun werk naar eer en geweten behoorlijk te kunnen

doen. Ter inspiratie is het om die reden interessant om naar de zogenaamde 'Venice principles' te kijken: de 'principles on the protection and promotion of the Ombudsman institution'. Het verplicht Europese landen de positie van Ombudsman te borgen op basis van een aantal minimale voorwaarden waaraan deze ombudsmannen zouden moeten voldoen. Ze worden ook wel de 'democratische ABC's voor ombudsmannen' genoemd. Deze 'Venice principles' zijn in maart 2019 vastgesteld in de Raad van Europa en vooral gericht

Sommige ombudsvoorzieningen zijn zeer te spreken over de ambtelijke ondersteuning vanuit de gemeente, anderen krijgen überhaupt geen ondersteuning

De Ombudscommissie Assen: Bekendheid en tevredenheid binnen en buiten het stadhuis!

"Wij zijn er voor de inwoners van Assen. Voor ons is het van het grootse belang dat mensen ons kennen en weten wat wij doen. Dit betreft echter niet alleen de inwoners van onze gemeente, maar ook iedereen die verbonden is aan het stadhuis. Ons werk moet ingebed zijn binnen de gemeente. Dit betekent dat wij toegankelijk kunnen zijn en dat wij dat ook van anderen kunnen vragen. Wij voeren de dialoog met de burgemeester, de gemeentesecretaris en gaan voor een inspirerende en serieuze relatie met de medewerkers bij de gemeente. Ons werk vraagt deskundigheid, zorgvuldigheid en inspelen op de actualiteit. Om deze kwaliteit te waar-

borgen hebben wij overleg met onze ambtelijk ondersteuner, derden en contact met andere ombudsvoorzieningen, zoals de Nationale ombudsman. Daar waar nodig sparren we wanneer de kwestie er om vraagt. Het ombudswerk vraagt tijd van de gemeente én van ons. Het is essentieel dat wij als ombudscommissie de benodigde faciliteiten hebben om ons werk naar behoren te kunnen doen. Geen gedoe over vergoedingen, tijd en/of deskundigheidsbevordering. Aan de andere kant is niet alles in beton gegoten en kan in onderling overleg altijd gekeken worden welke wensen en mogelijkheden er nodig zijn om verder te komen met elkaar."

*Nellie van der Made MDR
Voorzitter Ombudscommissie Assen*

op de nationale ombudsinstituten. De discussie over deze principes is nog lang niet uitgewoed. Vele Europese ombudsinstituten bekijken nu in hoeverre zij wel of niet voldoen aan deze principes en in hoeverre zij daar wel aan kunnen of willen voldoen.

Verschillen

De 'Venice principles' gaan over de onafhankelijkheid van de ombudsman, diens mandaat en wettelijke ophanging, de selectie- en benoemingsprocedure, de termijn van het ambt, de reikwijdte van zijn bevoegdheid en de opvolging van zijn aanbevelingen door de overheidsinstanties. Maar zij behandelen ook de meer aardse zaken, zoals de salariëring en materiële ondersteuning van een ombudsman. Een deel van de 25 principes zijn niet één op één toepasbaar op een lokale ombudsvoorziening maar kunnen wel richtinggevend zijn, bijvoorbeeld op de volgende onderdelen:

- De bemensing: heeft de voorziening voldoende mensen en/of uren ter beschikking om haar taak uit te voeren? Maar ook: is er verder voldoende ondersteuning bijvoorbeeld als het gaat om externe online en offline communicatie.
- De financiering: heeft de voorziening voldoende onafhankelijke financiering voor zijn taak en verantwoordelijkheden?

- Contact met de samenleving: wordt er actief gewerkt aan zichtbaarheid? Is de voorziening laagdrempelig genoeg?
- Contact met en medewerking van de gemeente: heeft de voorziening voldoende toegang tot de benodigde informatie voor haar klachtbehandeling en onderzoek?

Tijdens onze digitale tour kwamen ook andere voorwaarden langs die ervoor moeten zorgen dat een ombudsvoorziening optimaal kan functioneren. Voorwaarden die niet in de 'Venice principles' staan, maar die wij als collega-ombudsman wel als noodzakelijk herkennen. Denk hierbij aan:

- Kennisuitwisseling: zijn er voldoende mogelijkheden om de kennis over klachtbehandeling op peil te houden? Is er tijd en zijn er mogelijkheden om collega-ombudsvoorzieningen op te zoeken en kennis uit te wisselen?
- Professionele inbedding: is de voorziening voldoende ingebed in het

cluster met andere gemeentelijke voorzieningen zoals de adviescommissie voor de bezwaarschriften, anti-discriminatievoorzieningen, de lokale rekenkamer, de klachtbehandeling bij gemeenschappelijke regelingen of de politie?

- Bestuurlijke verankering: is er regelmatig contact met de burgemeester, portefeuillehouder klachtbehandeling of met de gemeenteraad? Hoe wordt het jaarverslag behandeld? Gebeurt dat in de raad? Hoe worden eventuele aanbevelingen opgevolgd en gemonitord?'

Ik nodig u uit om eens bij uzelf na te gaan hoe het in uw gemeente is geregeld? Heeft u voldoende zicht op de werkzaamheden van uw ombudsvoorziening en de ondersteuning die u deze voorziening biedt? Belangrijke vragen in een tijd waarin van overheden steeds meer gevraagd zal worden om beter naar signalen van burgers te luisteren en duidelijk, eerlijk en begripvol te zijn naar hen. ■

Relevante links

Meer informatie over de ombudsfunctie en professionele klachtbehandeling:

- De 'Venice Principles' kunt u vinden op de site van de Venice Commission, de adviescommissie van de Raad van Europa over grondwettelijke aangelegenheden.
- De website van de Nationale ombudsman heeft recent het deel van de website speciaal voor professionals zoals collega klachtbehandelaren vernieuwd. Er is daar van alles te vinden rondom professionele klachtbehandeling, o.a. aanbod van workshop, maar ook allerlei nieuws op het gebied van zorg, wonen, werk & inkomen, veiligheid en onderwijs. Zie www.nationaleombudsman.nl/professionals.
- De Raadbaak is een online gemeenschap van en voor professionals die in hun werk veel te maken hebben met (hulp)vragen van burgers. Iedereen kan er terecht met vragen, tips of knelpunten die in de praktijk spelen. Andere professionals, van de Nationale ombudsman en van andere organisaties helpen met het antwoord. Zie raadbaak.nl.

Memoires van Jaap van der Linde (1938)

“Terugblik en Overzicht, van Simonshaven (Zuid-Holland) naar Beerse in België, van 1938/2016/19”

Na de beëindiging van mijn laatste waarneming (Veldhoven, april 2007) en nadat de échte vrije tijd was aangebroken, heb ik na enige jaren via mijn computer ‘de pen’ gepakt om mijn memoires te schrijven. De titel is “Terugblik en Overzicht, van Simonshaven (Zuid-Holland) naar Beerse in België, van 1938/2016/19”.

Het is een uitvoerig verhaal geworden, waarin mijn gehele levensloop aandacht krijgt. Daarom ook mijn ervaringen in de vijf gemeenten, waar ik burgemeester ben geweest. Begonnen in 1976 in Kortgene (nu Noord-Beveland), vanaf 1983 Made en Drimmelen (thans Drimmelen) en van 1989 tot eind 2000 Hoogezand-Sappemeer (sinds 2018 Midden-Groningen). Na mijn pensioen daar en de, als voorzitter van FC Groningen afgeronde bouw-voorbereiding voor het nieuwe stadion, ben ik in 2003 verhuisd naar België, om nabij mijn (klein)kinderen te wonen.

Medio 2004, door de betreffende commissaris van de Koning verzocht om als waarnemer in Heeze-Leende een forse bestuurscrisis op te lossen; dat kostte 1,5 jaar. Vervolgens nog waarnemer in Veldhoven.

Door dat alles, heb ik vrijwel geheel Nederland doorkruist: geboren in 1938 in Simonshaven (Zuid-Holland), een dorpje met 300 inwoners, sinds enige tijd deel van de gemeente Nissewaard en van 1976-2000 burgemeester in Zeeland, Noord-Brabant en Groningen. Ik raad eenieder aan dat ook te doen: naar een onbekend gebied gaan, waar jij en die nieuwe gemeente zonder vooroordelen ‘aan de slag gaan’. Bovendien breng je nieuw ‘bloed’ in dat nieuwe gebied, hetgeen eveneens voor jezelf inspirerend is. Maar die komst van een ‘nieuw gezicht’ vanuit een andere cultuur kan ook positief zijn voor dat gebied. Het is zeker zinvol voor een nogal ‘gesloten’ provincie als Groningen, waar er mijns inziens te veel sprake was/is van ‘ons kent ons’.

In mijn verhaal komen alle ervaringen en voor mij relevante gebeurtenissen aan de orde, waardoor het vrij omvangrijk is geworden, ruim 95 pagina’s.

Heeft u interesse in de kosteloze toezending van mijn memoires? Stuur dan een mail aan linjai@telenet.be en u ontvangt mijn verhaal per WeTransfer.

Jaap van der Linde, Beerse (België)

PROFESSIONALISERING

NGB COLLEGETOER #1: KICKING EN RELEVANT VOOR

Tekst | Berenschot

Het NGB heeft een nieuwe activiteitenlijn opgezet: de NGB-collegetoer. Academische toppers in hun veld spijkeren burgemeesters bij op relevante academische thema's zoals de rechtsstaat, regiovorming, het sociaal contract, publieke waarde en uitnodigend besturen. Natuurlijk met een verbinding naar de werkpraktijk van de burgemeester. Donderdag één april stond college #1 op de rol: Prof. dr. Henk Addink gaf een digitaal college voor tientallen burgemeesters over 'Versterking van de democratische rechtsstaat op gemeentelijk niveau door goed openbaar bestuur.'

Addink nam de deelnemers mee naar de basis van onze democratische rechtsstaat en de Grondwet. Hij gaf aan dat die rechtsstaat natuurlijk onder meer bestaat uit wetten en regels, maar dat uit dat

concept van rechtsstaat principes voortvloeien die juristen veelal 'rechtsbeginselen' noemen. Het zijn deze beginselen die in feite zéér leidend zijn aan hoe de rechtsstaat vorm krijgt, hoe rechters tot oordelen komen, maar (hopelijk) ook hoe bestuurders tot regelgeving en besluitvorming komen. Addink stelde dat *beginselen enerzijds de normen zijn voor bestuursgedragingen en anderzijds de toetsingscriteria voor controlerende instanties*.

De begrippen rechtsstaat, democratie en goed bestuur zijn daarbij belangrijke containers – concepten – waaruit allerlei beginselen voortvloeien. Deze beginselen ordenen de relatie tussen overheid en burger. Vaak worden deze beginselen verder uitgewerkt in rechten en plichten die in wet- en regelgeving landen. In theorie is wet- en regelgeving altijd te herleiden tot beginselen. Gevoel voor deze beginselen kan er daardoor toe leiden dat wetten en regels voorspelbaar worden en dat overheden handelen in de geest van de wet. Interessant is bovendien dat, door Europeanisering, de beginselen en de toepassing daarvan ook steeds meer vanuit een internationale context worden ingekleurd.

Wat zijn ze dan, die blijkbaar zo bepalende beginselen? U kent de kreten vast: het gaat over de beginselen van goed bestuur, van behoorlijk bestuur en de algemeen geldende rechtsbeginselen in het algemeen bestuursrecht. We hebben het over termen als rechtszekerheid, rechtsgelijkheid, redelijkheid en billijkheid, vertrouwen, evenredigheid, behoorlijkheid, transparantie, effectiviteit en participatie.

Dat klinkt interessant, maar waar raakt dit aan het werk van de burgemeester, vraagt u zich wellicht af? Lang niet altijd is het besef op lokaal niveau even scherp, maar gemeentelijke besturen zijn met hun gedrag en regelgevende bevoegdheden belangrijke invullers van de rechtsstaat. Bij elk besluit dat zij nemen, hebben zij de beginselen te wegen. Ze hebben zich conform die beginselen ook te gedragen. Dat heeft veel implicaties voor het gesprek aan collegetafels en in raadszalen, het

DE RECHTSSTAAT: *ALIVE*, BURGEMEESTERS

gesprek waaraan u als voorzitter vormgeeft. En aan ieder van u de vraag: komt de vraag aan de orde of wat besloten wordt voldoet aan de beginselen – voortkomend uit de democratische rechtsstaat – wel in voldoende mate en expliciet aan bod? Addink ziet en bepleit ruimte voor verbetering. Door juist als bestuursorganen meer rekenschap te geven aan die beginselen, versterken diezelfde organen ook de democratische rechtsstaat – en daarmee de relatie bestuur en burger – weer. Actuele thematiek en een indringende realisatie in een tijd van toeslagenaffaire(s), corona-crisisbevoegdheden en floppende formaties.

Dat werd bovendien ook extra praktisch gemaakt:

- Het regelgevend kader op het veiligheids- en OOV-domein is, bijvoorbeeld door de evaluatie van de Wet op de veiligheidsregio's, in beweging. Interessant is om keuzes en bewegingen daar te bezien vanuit het verantwoordingsbeginsel, effectiviteitsbeginsel en behoorlijkheidsbeginsel. Hoe logisch/onlogisch is nu eigenlijk de wijze waarop de veiligheidsregio's zijn ingericht en wat betekent vanuit die beginselen de positie/rol van de voorzitter eigenlijk? Hoe is democratische controle van raden vanuit de beginselen eigenlijk te waarderen? En zouden die beginselen niet sturender kunnen/moeten zijn aan de verdere ontwikkeling van het regelgevend en uitvoerend kader op het veiligheids- en OOV-domein?
- Participatie: bezien vanuit én Europese regelgeving én de rechtstatelijke beginselen, blijft de Nederlandse participatieve praktijk veelal achter bij wat eigenlijk nu al mogelijk is. Het wetsontwerp 'Versterking participatie op decentraal niveau' voorziet in de mogelijkheid om bij verordening een 'right to challenge' in te stellen maar komt daarmee nog niet in de buurt van het in Europa al lang en breed verankerde 'recht op participatie'. Als burgemeester, met een wettelijke verantwoordelijkheid voor

kwaliteit van participatie, zit u hier middenin: hoe wegen de geldende beginselen mee in de mogelijkheden die u in uw gemeente wel/niet biedt en welke betekenis heeft het betreffende Europese Verdrag voor de participatie(regeling) in uw gemeente?

- Qua integriteit is het wetsontwerp 'Bevordering integriteit decentraal bestuur' interessant. De Raad van State had op dit wetsontwerp geen vragen, de Tweede Kamer des te meer. Blijkbaar spelen hier beginselen (proportionaliteit, *fair play*-beginsel, transparantie) in de politieke arena manifester dan in de juridische arena. Wederom zit u hier als burgemeester in het spreekwoordelijke 'oog van de orkaan'. Het is veelal op úw tafel dat botsende beginselen spelen, met vaak lastige dilemma's. Het is de overtuiging van Addink dat juist daar ook de beginselen – waaronder het integriteitsbeginsel – uw richtsnoer kunnen zijn.

Aankomende colleges

Wellicht bent u inmiddels (weer) net zo enthousiast als het NGB en Berenschot (dat de collegetoer namens het NGB organiseert). Meld u dan aan voor de eerstvolgende colleges op 20 mei met prof. dr. Caspar van den Berg over '**maatschappelijk onbehagen, zuilen en bubbels**' en op 17 juni met prof. dr. Gabriël van den Brink over '**het sociaal contract**' (van 16:00 tot 18:00). Het NGB zal per college u een uitnodiging sturen met meer informatie over het college en een aanmeldingsformulier. ■

'Rechtsbeginselen zijn enerzijds de **normen** voor bestuursgedragingen en anderzijds de **toetsingscriteria** voor controlerende instanties'

HOE DOE IK HET

EEN INTERVIEW MET RONALD WORTELBOER
OVER ZIJN 360 GRADEN FEEDBACK

Als onderdeel van het professionaliseringsprogramma biedt het Genootschap 360 graden feedback aan. Ongeveer 15 burgemeesters hebben hieraan al deelgenomen. **Ronald Wortelboer**, burgemeester in het West-Friese Stede Broec was de laatste. In ons gesprek over het nut van dit instrument, gaat het verrassend vaak over corona.

Tekst | Peter van Enk

Foto | H el ene de Bruijn Fotografie

Waarom 360 graden feedback?

Ronald is halverwege zijn termijn en had met het presidium afgesproken om dat moment aan te grijpen voor de evaluatie van de wijze waarop hij het ambt vervult. Wat ging er goed de afgelopen jaren, waar kan hij mee door en natuurlijk ook waar zitten de verbeterpunten? Maar, zo geeft Ronald aan: 'De fractievoorzitters die samen het presidium vormen, hebben maar een beperkt zicht op mijn functioneren.' Zij weten hoe hij het voorzitterschap van de raad invult en ze krijgen via de krant en social media nog wel een iets

breder beeld, maar een belangrijk deel van zijn functioneren is voor hen niet zichtbaar. Om het beeld compleet te krijgen, heeft Ronald contact opgenomen met het NGB voor een 360 graden feedback. De uitkomsten hiervan zijn beschreven in een rapport, dat hij als input voor het gesprek met het presidium heeft gebruikt. 'Dat rapport geeft een veel breder beeld en laat ook zien wat ambtenaren, collega's in de regio, inwoners en maatschappelijke partners vinden', zo geeft Ronald aan. 'Het presidium voert dit gesprek vanuit de werkgeversrol. En dan is het belangrijk

dat het over het hele plaatje gaat. Het is een verplichting van zowel de werkgever als de werknemer om dit gesprek goed in te vullen. Het 360 graden feedback rapport heeft hierbij geholpen. We hebben een goed gesprek gehad'. Een samenvatting van het rapport gaat ook naar Haarlem, naar de Commissaris van de Koning, als Ronald met hem een voortgangsgesprek voert. Het is belangrijk dat ook daar een goed en volledig beeld bestaat van de wijze waarop hij het ambt vervult. Een tweede reden om een 360 graden feedback te doen was persoonlijker van

aard. 'In de hectiek van alledag is er nauwelijks tijd om op je rol en functie te reflecteren. Het gevaar is dan dat je witte vlekken ontwikkelt.', geeft Ronald aan. Het burgemeesterschap is een eenzaam beroep, waardoor de kans bestaat dat je voor de troepen uit gaat lopen. Bovendien is het schaken op verschillende borden. In de raad wordt er wat anders van je gevraagd dan in de veiligheidsregio. Wat op het ene bord goed werkt, werkt op het volgende bord juist tegen. 'Reflectie is belangrijk en je moet het echt zelf organiseren', zegt Ronald, 'anders gebeurt het niet. Het mooie van dit instrument is dat het

Verrassingen?

Ronald werd niet verrast door de feedback die hij op zijn functioneren kreeg. Dat komt omdat hij vooral een verbindende bestuurder is, die regelmatig contact onderhoudt met zijn belangrijkste stakeholders. Dat kwam ook als sterk punt uit de 360 graden feedback: hij belicht verschillende standpunten en is gericht op het creëren van draagvlak voordat het op een besluit aankomt. 'En dan loop je niet snel voor de troepen uit', zegt Ronald. Bovendien is de West-Friese cultuur nogal open en direct. Men neemt geen blad voor de mond als zich een verbeterpuntje aan-

die waardevol zijn. Ze geven meer scherpte en helpen zo om op het eigen functioneren te reflecteren.' Deze reflectie heeft bijvoorbeeld geholpen bij het positie kiezen over een mogelijke corona-testlocatie in zijn gemeente. Hij vond het belangrijk dat die er kwam op een locatie die goed bereikbaar was, niet alleen met eigen -, maar ook met openbaar vervoer. Er was een leegstaand pand dat aan deze eisen voldeed, maar dat leverde wat weerstand op in de omgeving. Men was vooral bang voor verkeers- en parkeeroverlast. Toch heeft Ronald doorgezet: 'Het was duidelijk dat zo'n testlocatie nodig was in dit verzorgingsgebied. Dat vergt natuurlijk afstemming en samenwerking met de GGD en buurgemeenten aan de voorkant, maar ook doorzetten dat die er komt.'

EIGENLIJK ECHT?

anoniem is. Dat maakt het makkelijker om tips te geven of kritische punten te benoemen. 'Hij vergelijkt de 360 graden feedback met een peilstok. Je krijgt informatie of je op de goede weg bent en het biedt een mogelijkheid om je eigen gedrag gericht bij te sturen.

dient, ook niet voor de burgemeester. De 360 graden rapportage biedt de respondenten ruimte om hun antwoorden toe te lichten. 'Je moet daarbij wel oppassen om direct algemene conclusies aan deze toelichting te verbinden. Maar het zijn juist deze toevoegingen

Corona maakt het lastig om met de tips uit het feedback rapport aan de slag te gaan. Daarvoor moet je bewust kunnen oefenen met ander gedrag. En dat is extra moeilijk nu er nauwelijks meer fysieke gesprekken en vergaderingen plaatsvinden. Inmiddels is Ronald gepokt en gemazeld met online vergaderen in Teams of Zoom, maar: 'Het blijft surrogaat. Je bent beperkt in de interactie en je hebt veel minder zicht op het vergaderproces. Zo heb

Wat de **aandachtspunten** zijn voor de komende ambtstermijn en of je nog op één lijn zit met je belangrijkste bestuurlijke partners zijn de belangrijke vragen waarop de 360 graden feedback een antwoord geeft.

je veel minder zicht op wie met wie spreekt tijdens een schorsing van de vergadering en wat er gebeurt in chat- en appgroepen. Je zit toch tegen een glasplaat te praten en je mist het zeer belangrijke non-verbale gedrag van je gesprekspartners. Als voorzitter moet je in online vergaderingen op zoveel zaken tegelijk letten, dat het moeilijk is om eens te oefenen met een andere aanpak of gedrag. Je kan wel met je vuist op je eigen bureau slaan in een online vergadering, maar daar schrikt alleen de kat van.

Een aanrader voor collega's

Ondanks, of misschien wel dankzij het feit dat de 360 graden geen verrassingen opleverde, is Ronald tevreden met de uitkomst van het traject. Het rapport leidt niet tot grote verandering, maar is wel belangrijke input voor de gesprekken met het presidium en de Commissaris van de Koning. Het traject bevestigt dat hij op de goede weg zit en bevat een aantal goede tips om de komende periode in praktijk te brengen. Hij raadt het collega's dan ook zeker aan. Ronald heeft het instrument

bewust halverwege zijn ambtstermijn ingezet. 'Je bent dan lang genoeg bezig om goede feedback op te halen en er is nog genoeg tijd om er wat mee te doen.', geeft hij aan. Maar ook aan het einde van de ambtstermijn, als de herbenoeming gaat spelen, kan de 360 graden feedback zijn nut bewijzen. Zit je nog op één lijn met je belangrijkste bestuurlijke partners en wat zijn de aandachtspunten voor de komende ambtstermijn? Dat zijn de belangrijke vragen waarop de 360 graden feedback een antwoord geeft. ■

Zo werkt de 360 graden feedback van het NGB

De 360 graden feedback van het NGB is een instrument om het inzicht in uw eigen functioneren als burgemeester te vergroten. Het is onderdeel van het professionaliseringsprogramma.

U kunt het zien als een startpunt om uzelf gericht verder te ontwikkelen in het ambt. Op basis van de burgemeesterscompetenties is een vragenlijst opgesteld die wordt uitgezet onder verschillende groepen van respondenten waarmee u als burgemeester vaak te maken heeft. Er zijn zes verschillende groepen gedefinieerd:

- Collegeleden;
- Raadsleden;
- De ambtelijke organisatie;
- Het Veiligheidsdomein;
- Bestuurlijke partners;
- Burgers.

Als burgemeester stelt u zelf de respondentenlijst op. De respondenten worden via een e-mail gevraagd om een vragenlijst in te vullen. Ook hebben zij de mogelijkheid om de antwoorden met een korte tekst toe te lichten. Dit doen zij anoniem, zodat de vragen in alle open- en eerlijkheid beantwoord kunnen worden. Zelf vult u ook de vragenlijst in, zodat uw eigen score afgezet kan worden tegen de scores van de verschillende respondentengroepen.

Na het sluiten van de antwoordtermijn, wordt een rapport opgesteld. In de bespreking van dit rapport wordt gekeken naar uw sterke – en ontwikkelpunten.

Het rapport is persoonlijk en vertrouwelijk. U bepaalt zelf of en met wie u het rapport deelt en bespreekt. Net als Ronald Wortelboer, gebruiken burgemeesters het rapport vaak als input voor de voortgangsgesprekken met de gemeenteraad en de Commissaris van de Koning. Ook kunt u de 360 graden inzetten om een gerichte keuze te maken uit het professionaliseringsprogramma van het Genootschap.

Heeft u interesse? Neemt u dan contact op met het NGB: info@burgemeesters.nl

EVEN VOORSTELLEN

Caroline van de Pol is sinds oktober 2020 burgemeester van Terschelling. Voor veel mensen een droombaan, voor slechts een enkeling realiteit. Caroline geniet met volle teugen. Ze heeft net een fourwheeldrive gekocht, geen overbodige luxe voor een eiland dat bekend staat om de breedste stranden van de wereld. Bij het voertuig hoorde ook een spoedcursus klapzand herkennen, want je wilt als burgemeester voor het oog van de goegemeente niet vast komen te zitten. Tijd voor een kennismaking met deze nieuwe collega.

Tekst | Hilde Westera

Foto | gemeente Terschelling

Wat is je achtergrond? Waar kom je vandaan?

Ik heb bedrijfseconomie gestudeerd en ruim 25 jaar in de reisbranche gewerkt. We hebben o.a. een touringcarbedrijf gehad, organiseerden events en groepsreizen. Ik heb hierdoor met veel verschillende mensen leren omgaan, een ervaring die goed bruikbaar is in het lokale bestuur.

Waarom het burgemeesterschap?

Zet mij niet neer bij de provincie of het Rijk. Ik heb echt passie voor het lokale. Ik heb jaren in de lokale politiek gezeten, eerst als raadslid, toen als fractievoorzitter en zes jaar als wethouder (Koggenland). Het burgemeesterschap voelt als een logische stap, een volgende fase binnen het lokale.

Waar heb je je het meest over verwonderd in je eerste maanden?

Caroline lacht. Ze noemt het haar 'maanden van verwondering'. Het eilandleven is echt bijzonder en kent verschillende kanten. Op Terschelling wonen 'slechts' 5000 mensen, maar het heeft een relatief hoog voorzieningenniveau met veel winkels en bedrijvigheid, vijf basisscholen, een MBO en HBO en twee brandweerkazernes. Met 20.000 toeristenbedden is dat ook wel nodig, en eigenlijk weer te weinig. Het eilandleven kent ook beperkingen. Wat als je kind passend onderwijs nodig heeft? Wat als je opeens een hartstilstand krijgt en de helikopter niet kan vliegen vanwege de mist, of de boten niet varen vanwege ijsgang? Enig idee trouwens hoeveel landrovers ontheffing hebben voor strand? Alle 932 ontheffingen zijn uitgegeven.... de zee, de natuur is onderdeel van het eilandleven.

Wat zie je als de grootste uitdaging van het eiland, van jou als burgemeester?

De balans van economie en leefbaarheid is een zorg. Er is genoeg werk, maar er zijn te weinig huizen. We willen

voorkomen dat het eiland vergrijsd en de jongeren wegtrekken naar de wal en dagelijks heen en weer varen om op Terschelling te werken. We willen geen openluchtmuseum worden. Ook de evenementen zijn een uitdaging. We hebben 200 evenementen per jaar, maar geen evenementenvisie. Daar wil ik echt mee aan de slag, in samenspraak met de bevolking. Want we hebben voor- een tegenstanders van de grote hoeveelheid events. Ook het natuurbehoud moet een rol spelen in de visie.

Wat is je aanpak?

Ik nodig iedereen uit voor een gesprek en stel veel vragen. Ik ben een open boek en neem geen blad voor de mond. Dat werkt. De mensen zijn hier zeer betrokken en hardwerkend. Ze hebben vaak meerdere petten op, dat heeft z'n voors en tegens. En aan het einde van de dag maak ik m'n hoofd leeg met een wandeling langs de zee. Wat wil een burgemeester nog meer?! ■

**'Ik heb
echt
passie
voor het
lokale'**

SAVE THE DATE

NAJAARSCONGRES 2021

6 & 7 OKTOBER

Elk jaar vindt op de eerste donderdag van oktober het NGB-najaarscongres plaats, dit jaar op 7 oktober in de Basiliek in Veenendaal. Aangezien de Burgemeestersconferenties 2021 niet door konden gaan, is besloten het najaarscongres dit jaar uit te breiden met een extra programma op woensdag 6 oktober in 'Lochem'-stijl:

Woensdag 6 oktober

Middag (14.00 uur)

Verschillende werkbezoeken en excursies binnen en rond de gemeente Veenendaal.

Avond

Diner met sprekers, muziek en uiteraard de collega's.

Overnachting

Donderdag 7 oktober:

10.00 – 17.00 uur

Najaarscongres met gastsprekers, interessante deelsessies en voldoende ruimte voor ontmoeting.

